

**Dals-Eds
kommun**

UNG I DALS-ED

Lokal uppföljning av ungdomspolitiken 2018

Sammanställd av Linda Blomgren

Foto av Noel Pickett

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

SYFTE OCH METOD.....	s. 3
SVARSFREKVENNS OCH BORTFALL.....	s. 4
ATT TÄNKA PÅ NÄR DU LÄSER RAPPORTEN.....	s.4
VAD HÄNDER MED RESULTATET?.....	s. 4-5
BAKGRUNDSFRÅGOR.....	s. 5
TRYGGHET.....	s.6-8
FRITID.....	s. 9-12
SKOLA.....	s. 13-15
HÄLSA.....	s. 16-20
ARBETE.....	s.21-22
POLITIK OCH SAMHÄLLE.....	s.23-27
FRAMTID.....	s. 28-31

SYFTE

Ungdomarna i Dals-Eds kommun är viktiga - det är de som är vår framtid. För att få ett samhälle som attraherar ungdomar och där de vill stanna eller dit de vill återvända måste vi lyssna på vad som är viktigt för dem. Om vi gör det kan våra beslut bli bättre och mer hållbara och vårt samhälle växa. Kunskap om ungdomars vardag är viktig för många parter i samhället - inte minst politikerna eftersom det är de som tar beslut om sådant som rör ungdomar. Men det är också viktigt för ungdomarna själva att se hur de har det som grupp, för föräldrar, för skolpersonal, föreningsliv och många andra. Genom att göra undersökningen återkommande kan vi jämföra resultat över tid och se om våra insatser har gett resultat. Förhoppningen är att rapporten ska läsas av många, inspirera och ge grund för prioriteringar.

METOD

Lokal uppföljning av ungdomspolitiken (LUPP) är en enkätundersökning framtagen av Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, MUCF), och har funnits sedan 2001. Enkäten finns i tre olika versioner: för åk 7-9, gymnasieålder samt 19-25-åringar. I Dals-Eds kommun har vi valt att göra en totalundersökning i åk 7-9. Att göra enkäten i gymnasiet och för 19-25-åringar har valts bort p g a att dessa ungdomar inte kan nås på en gemensam arena och att det är svårt att få en bra svarsfrekvens med postenkäter. Undersökningen har ett 80-tal frågor som spänner över 7 områden: trygghet, hälsa, fritid, skola, arbete, politik/samhälle och framtid.

Nytt i LUPP-enkäten 2018 jämfört med tidigare år är att det finns tre frågor som är specifika från vår kommun:

1. Följdfråga till frågan om förekomst av olika besvär såsom huvudvärk, magont, stress mm – vad de tror att besvären hänger samman med.
2. Om de skulle vilja vara med i ett ungdomsråd om det fanns ett.
3. Om de vet var de skulle få tag i narkotika om de skulle vilja.

Ungdomarna i åk 7-9 i Dals-Eds kommun fick under november månad genomföra enkäten elektroniskt på skoltid. Linda Blomgren, folkhälsostrateg, har funnits med som insamlingsansvarig vid ifyllandet för att instruera och kunna svara på frågor.

Enkäten har varit tillgänglig på svenska, engelska, arabiska, somaliska och dari och de elever som har behövt har fått hjälp med att läsa upp frågorna muntligt.

Att enkäten har gjorts elektroniskt har säkerställt att man inte har fyllt i följdfrågor när man inte skulle, samt att rätt antal svarsalternativ har markerats.

Enkätsvaren har gått direkt till MUCF som har presenterat resultatet i en portal där enklare bearbetningar av statistiken kan göras. Folkhälsostrategen med hjälp av företrädare för de verksamheter som är mest berörda kring varje område tagit fram ett presentationsmaterial.

SVARFREKVENNS OCH BORTFALL

Vid tiden för enkäten fanns 165 ungdomar i åk 7-9 varav 148 har svarat. Det ger en svarsfrekvens på 89,7% . I ett fåtal fall har elever aktivt valt att inte fylla i enkäten och i några fall beror bortfallet på frånvaro under ifyllningstillfället. Det har funnits möjlighet till ett uppsamlingstillfälle vilket några elever anslöt till.

ATT TÄNKA PÅ NÄR DU LÄSER RAPPORTEN

Om Du är fundersam på hur vissa frågor är ställda, eller vilka svarsalternativ som har funnits, så finns frågeformuläret att hämta på www.dalsed.se under fliken ”Folkhälsa”.

Vissa frågor har följdfrågor beroende på hur man har svarat. I dessa fall får man vara uppmärksam på att andelen inte utgår från det totala antalet elever utan andelen av dem som har svarat på ett visst sätt i ursprungsfrågan.

Summan av andelarna (%) i svarsalternativen till en fråga kan ibland överstiga 100%. Det kan antingen bero på att tiondels procent har avrundats uppåt till hela procent eller att man har kunnat ange flera olika svarsalternativ på frågan.

Trots att vi har gjort en totalundersökning är det ett ganska litet antal individer. Det gör att enstaka ungdomar kan påverka resultatet i positiv eller negativ riktning. Därför bör man inte vara för snabb med att dra slutsatser av förändringar mellan olika mätningstillfällen, dock kan det indikera en trend. Det bör vara åtminstone 10% skillnad/förändring för att man ska bedöma en trend jämfört med tidigare år.

I vissa fall där frågorna har haft många olika svarsalternativ har de slagits ihop, t.ex. frekvenserna ”en vecka” ihop med ”varje dag” eller ”mycket” ihop med ”ganska mycket”. En bedömning har gjorts av vilka alternativ som är intressanta att visa.

VAD HÄNDER MED RESULTATET?

Arbetet med LUPP-enkäten utgår från Folkhälsorådet i Dals-Eds kommun. Där samverkar politiker från kommunens olika nämnder och de tar beslut om hur resultatet ska följas upp på kommunövergripande nivå.

Det finns också ett antal tjänstepersoner från kommunens berörda verksamheter som bereder hur resultatet kan följas upp och som hanterar de frågor som berör olika verksamheter/förvaltningars områden.

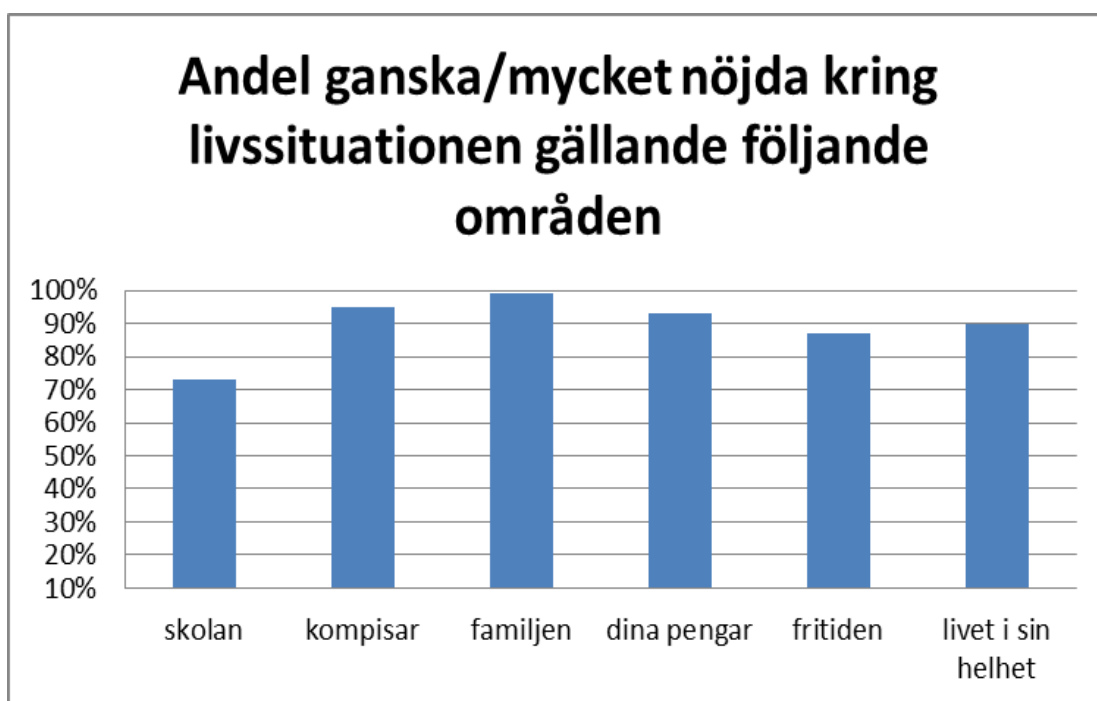
Rapporten kommer att redovisas för ungdomarna i åk 7-9, för skolpersonal, politiker och för allmänheten under februari/mars 2019. Verksamheter, förvaltningar och nämnder tar sedan ställning till ev. åtgärder utifrån resultatet i rapporten. Folkhälsorådet har avsatt 20 000 kr för bearbetning/insatser utifrån resultatet i rapporten. Under våren 2019 kommer en kommunövergripande fördjupning att göras, där elever i åk 8 inbjuds till en dialog med politiker och tjänstemän under en halvdag.

Linda Blomgren, folkhälsstrateg har ansvarat för att skriva rapporten. Har Du frågor eller funderingar kring rapporten kan Linda kontaktas per telefon: 0534-19259 eller e-post: linda.blomgren@dalsed.se

BAKGRUNSDFRÅGOR

Könsfördelningen hos ungdomarna som har svarat på enkäten är jämn. Det är också någorlunda jämn fördelning i antal elever i varje årskurs men med något fler elever i åk 7 än övriga.

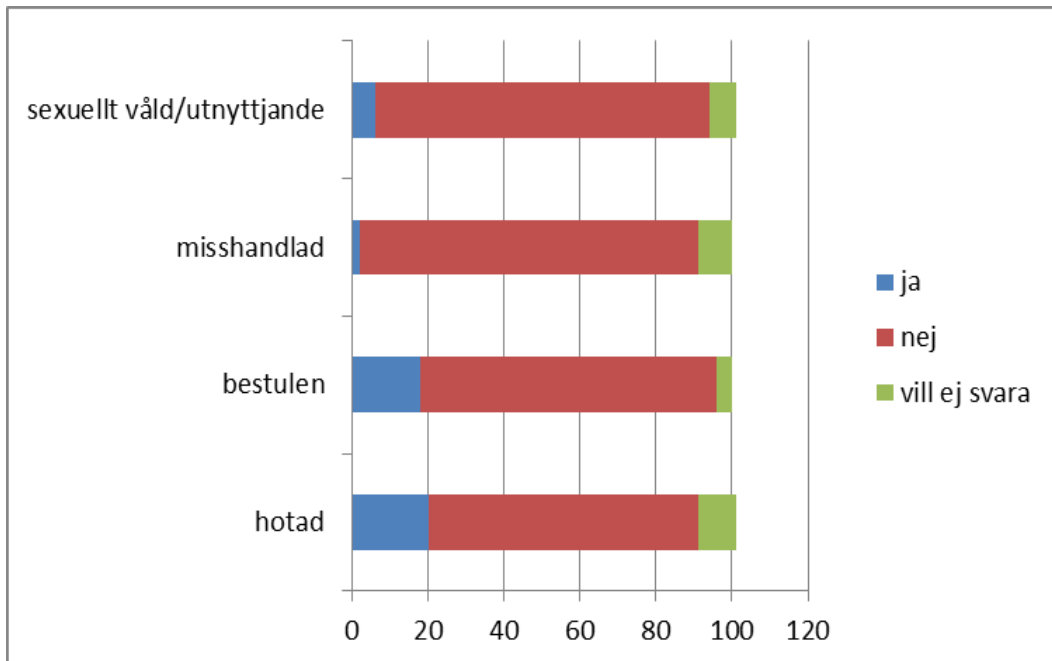
84% av ungdomarna är födda i Sverige, 6% i Norden, 3% i Europa och 7% utanför Europa. 32% av utlandsfödda ungdomar har varit i Sverige i tre år eller mindre. 80% har minst en förälder som är född i Sverige.

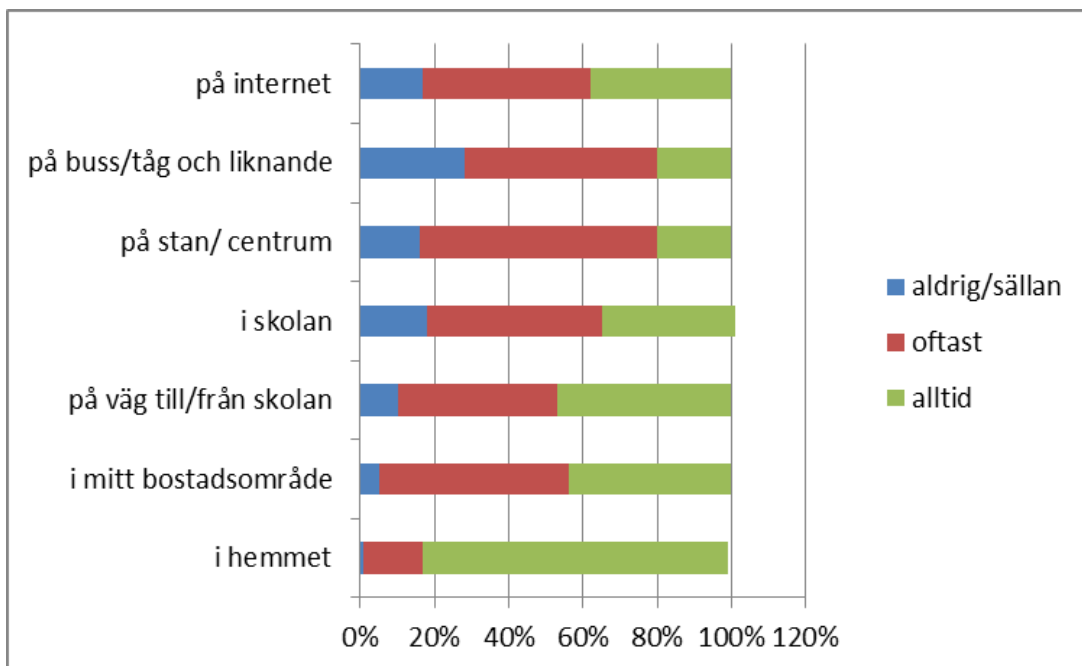
I diagrammet ovan har svarsalternativen ganska nöjd och mycket nöjd slagit samman. Inga större könsskillnader finns.

TRYGGHET

Diagrammet nedan visar andelen ungdomar som under det senaste halvåret blivit utsatta för olika våldshandlingar.

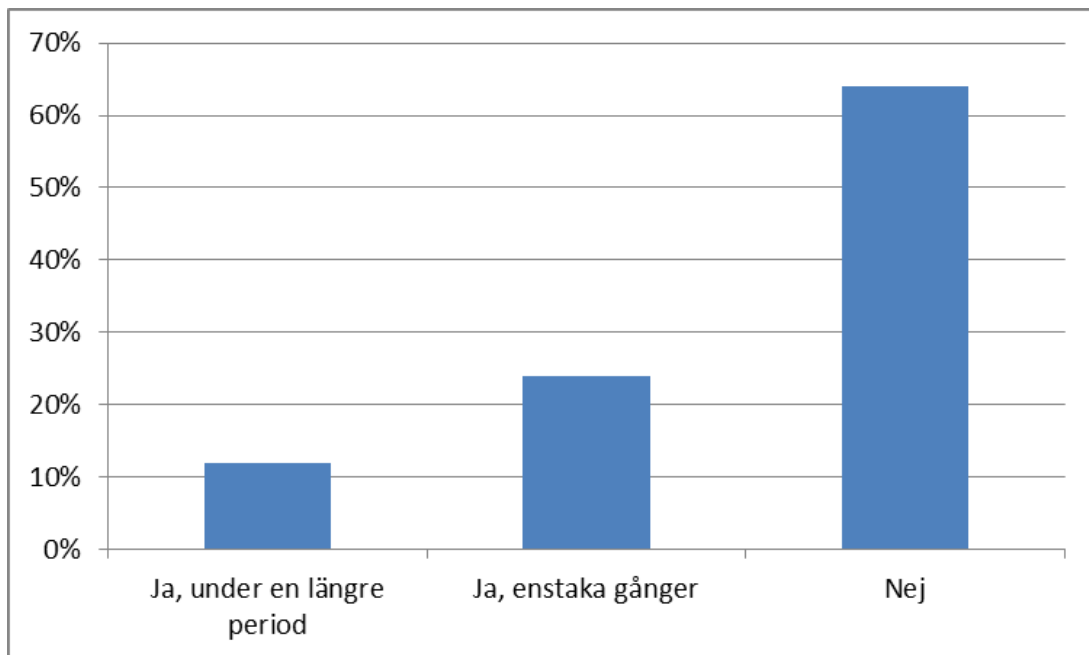

Diagrammet nedan visar trygghet kopplat till olika platser. Staplarna visar andelen som "alltid" respektive "oftast" och "aldrig/sällan" känner sig trygga på dessa platser.

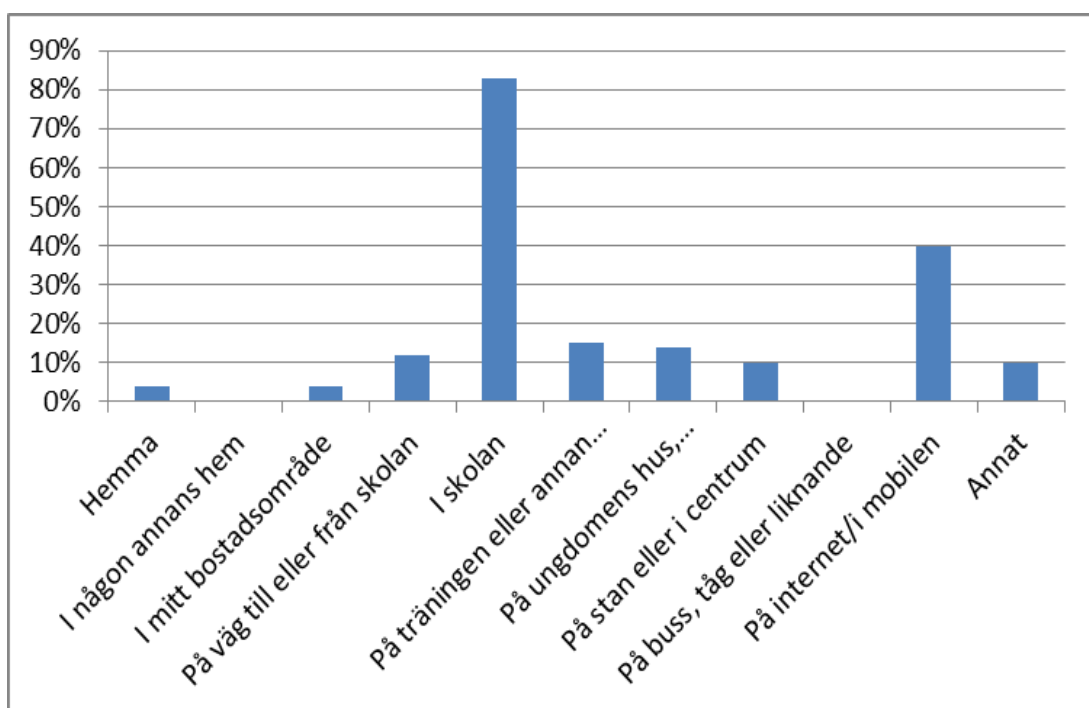

Eftersom trygghetsfrågorna har varit annorlunda formulerad i tidigare undersökningar kan jämförelser med tidigare mätillfällen tyvärr inte göras.

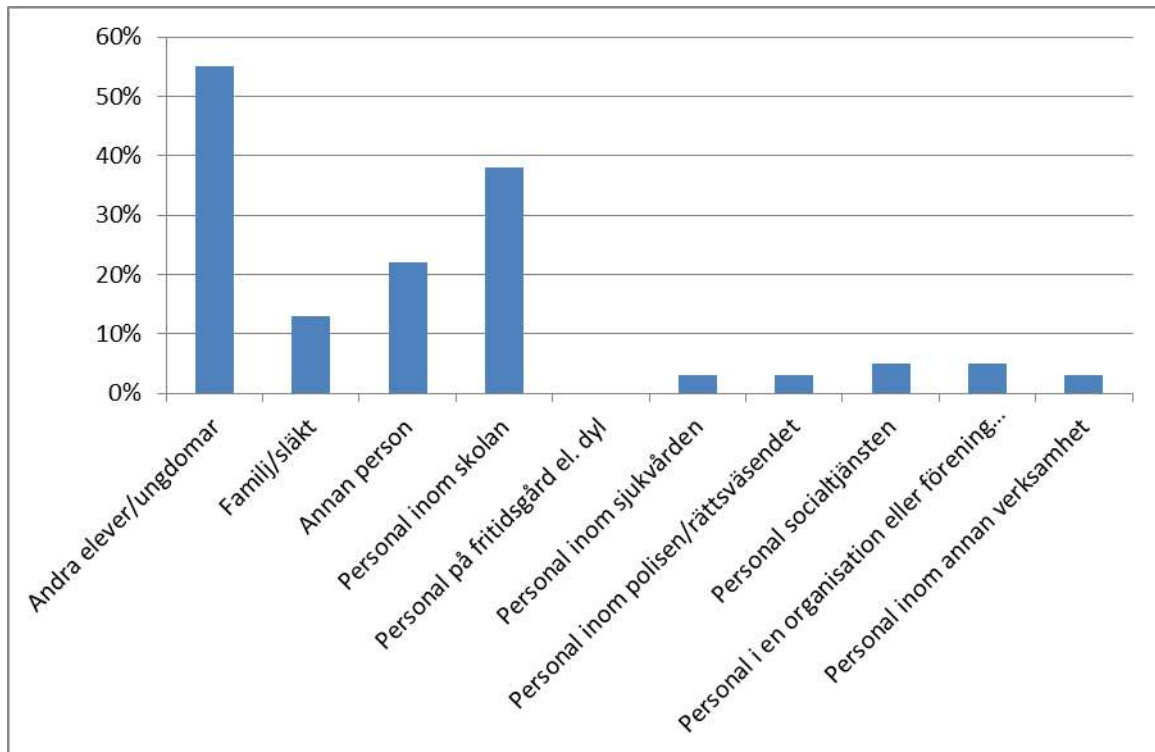
I följande diagram visas andelen ungdomar som har blivit mobbade, trakasserade eller utfrysta det senaste halvåret.

De vanligaste platserna där mobbning, trakasserier och utfrysning sker syns nedan. Denna fråga har ändrats sedan LUPP 2014, så man kan inte riktigt jämföra resultaten mellan åren. 2014 var frågan formulerad så att den gällde enbart mobbing och utfrysning, men den innefattade inte trakasserier vilket är tillagt i frågan 2018. Den vanligaste och i särklass vanligaste platsen var dock även 2014 skolan. En tydlig ökning syns för alternativet ”på internet/i mobilen”, där siffran 2014 var 27% jämfört med 40% 2018.

44% av ungdomarna har en eller flera gånger känt sig så orättvist behandlade på ett sätt så att de har mått dåligt. Det är en liten ökning jämfört med 2014 då siffran var 32%. Vem eller vilka de har känt sig orättvist behandlade av syns i diagrammet nedan.

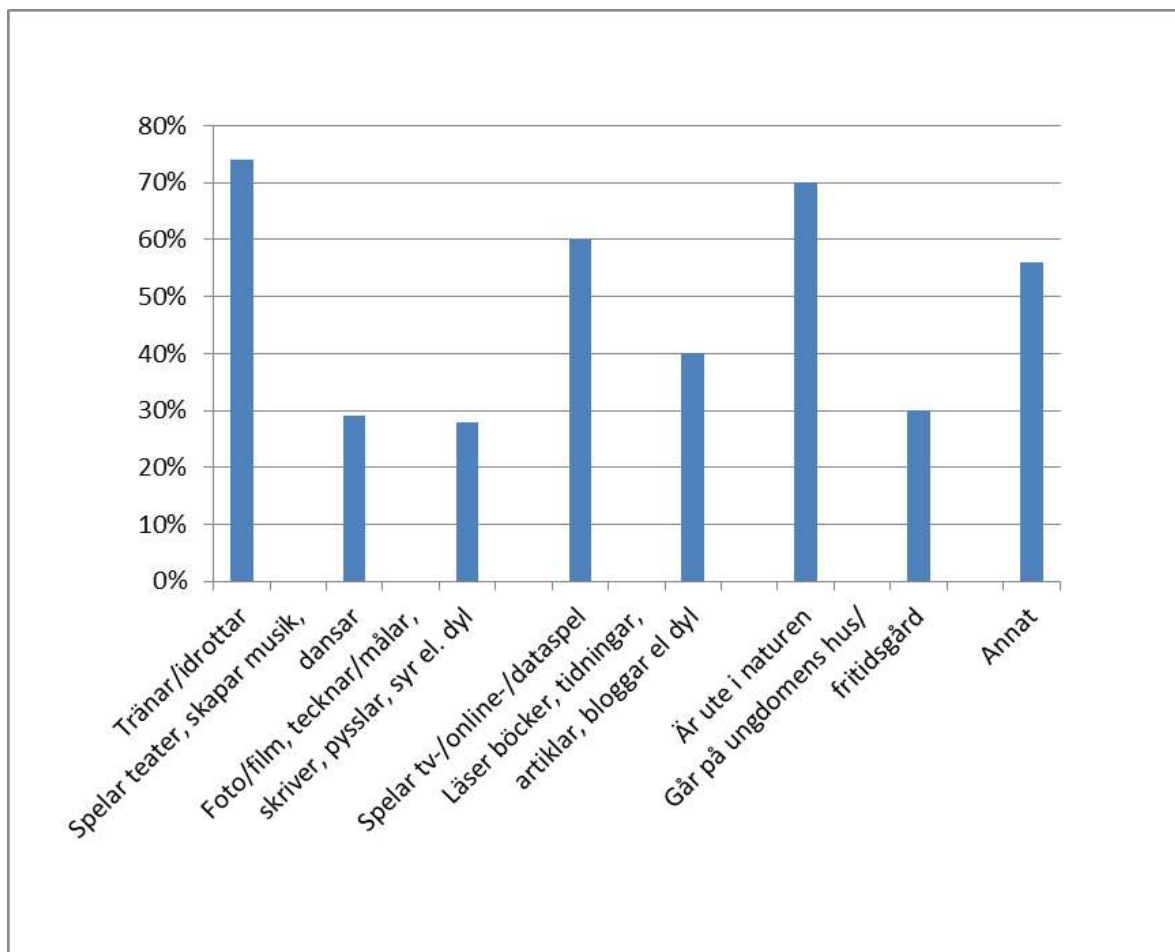
81% av ungdomarna uppger att de vet vart de kan vända sig om de skulle bli illa behandlade eller må dåligt.

En fråga som också hör samman med trygghetsområdet är ekonomisk trygghet. Knappt 8% av ungdomarna är ganska /mycket oroliga för sina föräldrars ekonomi. Lika många har under det senaste halvåret varit med om att de inte har kunnat göra något/köpa något många andra i deras ålder gör/köper för att deras familj inte har haft råd. De är också i hög utsträckning nöjda med sin livssituation när det gäller deras pengar (se under rubriken "Bakgrundsfrågor")

FRITID

Vad gör unga på fritiden?

Diagrammet nedan beskriver vad ungdomarna gör på fritiden där frekvenserna ”varje dag” och ”varje vecka” är sammanslagna.

Bland dem som har svarat ”annat” på frågan om vad de gör på fritiden är det flera som håller på med djur (hästar, hundar, katter), umgås med vänner och familj, håller på med olika motorrelaterade aktiviteter (cross, fyrhjuling, folktrace, EPA-traktor), ser på film/TV/youtube, gör skolarbete, olika typer av hemarbete mm.

Noteringsvärt är att andelen som läser på fritiden har en nedåtgående trend genom de år som LUPP har genomförts i kommunen. 2014 var den siffran 46% och 2010 53%. Man kan samtidigt notera att alternativet har ändrats från enbart ”läser böcker” 2010 och 2014 till ”läser böcker, tidningar, artiklar, bloggar el dyl.

Könsskillnader

Vissa könsskillnader finns. Det är t ex något vanligare bland tjejer att träna varje dag/varje vecka.

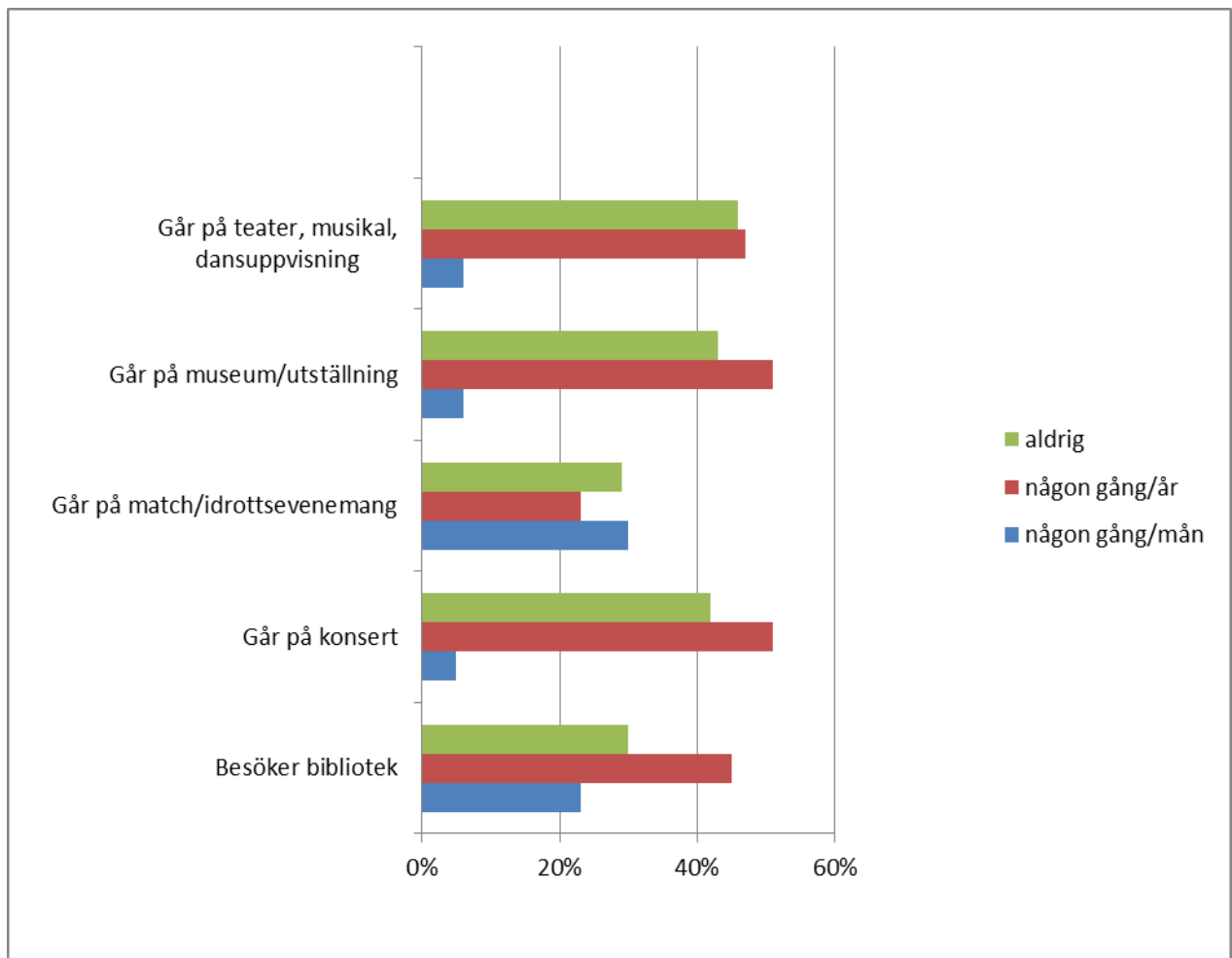
Det är väldigt många fler killar än tjejer som *aldrig* spelar teater/ skapar musik/dansar. 66% av killarna gör aldrig det. Bland tjejerna är det 24% som aldrig gör det.

Håller på med foto eller film, tecknar/målar, skriver, pysslar, syr eller liknande är det också en betydligt större andel killar som *aldrig* gör - 49% av dem, jämfört med 19% av flickorna.

Att spela tv-spel, onlinespel eller dataspel är betydligt vanligare bland killar och de gör det i mycket större grad varje dag. Hela 75% av killarna gör det flera gånger/vecka, men bara 21% bland tjejerna.

Könsskillnader finns också när det gäller att läsa böcker, tidningar, artiklar, bloggar eller liknande, där killar i mycket högre grad aldrig gör det och tjejer i mycket högre grad gör det flera gånger varje vecka. 26% av killarna gör det aldrig, jämfört med 13% av tjejerna.

Vissa aktiviteterna är naturligt att man gör mer sällan. Dessa aktiviteter sammanställda nedan:

Även här finns tydliga könsskillnader: 41% av killarna uppger att de *aldrig* besöker biblioteket medan 19% av tjejerna aldrig gör det.

Någon gång om året går 67% av tjejerna på teater, musikal eller dansuppvisning medan bara 30% av killarna gör det. 66% av killarna och 23% av tjejerna gör *aldrig* detta.

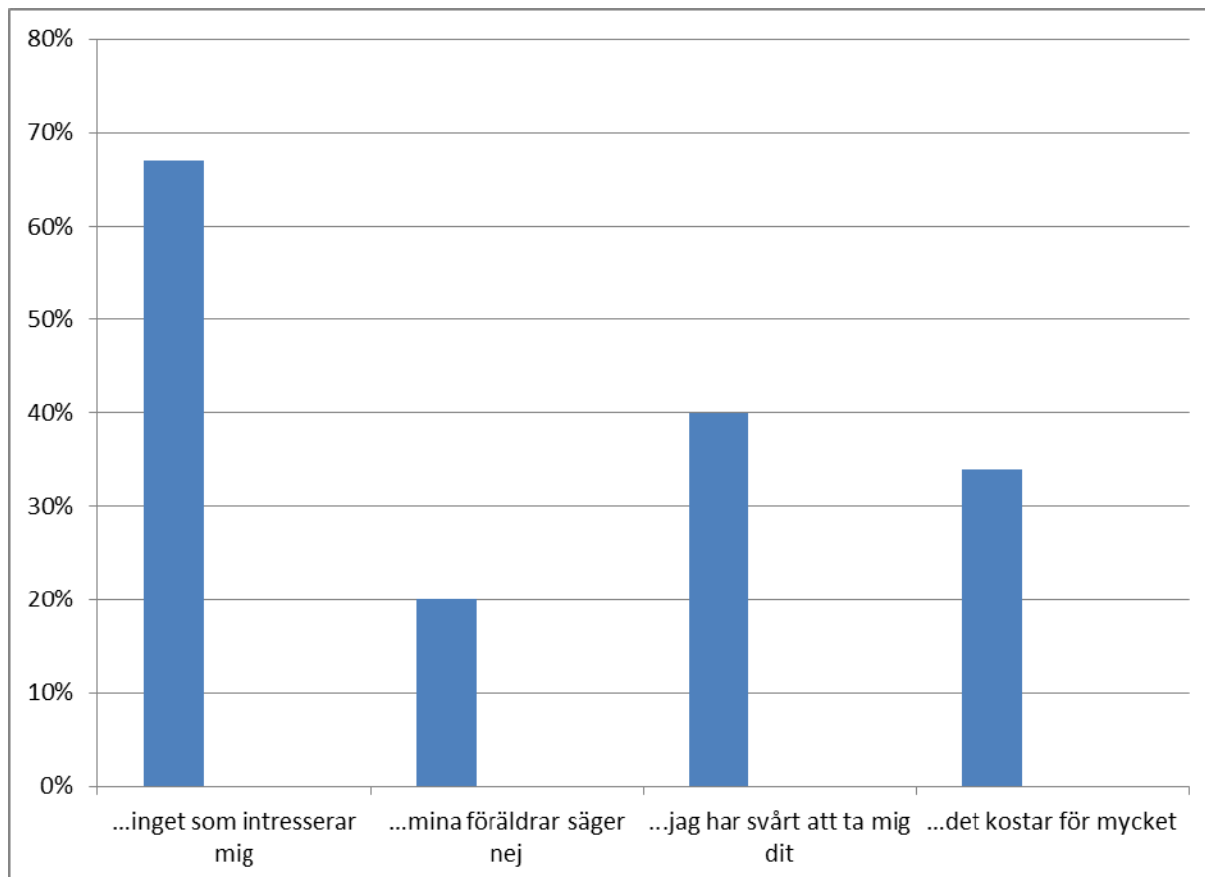
Gå på match eller annat idrottsevenemang gör tjejer i högre utsträckning än killar.

Det är tänkvärt att en stor andel ungdomar uppger att de aldrig gör ovanstående saker på sin fritid. Eftersom kommunen är liten och avståndet ganska långt till städer är det för många sällan det ges tillfällen att t ex gå på teater, idrottsevenemang, konsert och museum.

Fritidsaktiviteter som saknas

87% av ungdomarna är ganska/väldigt nöjda med sin fritid och 49% av ungdomarna tycker det saknas fritidsaktiviteter där de bor.

Nedanstående diagram visar andelen ungdomar som tycker att det finns fritidsaktiviteter, men som av olika anledningar inte går på dem.

I en öppen fråga har möjligheten funnits att ange vilka aktiviteter som saknas. Dessa kan delas in i olika kategorier. Siffran bakom aktiviteten anger hur många elever som har skrivit detta.

Sport/idrott

Ishockey 6

Mountainbike/cykel på banor 5

Innebandy 5

Simning 4

Olika kampsporter(MMA, karate, Thaiboxning, judo) 4

Bandy, volleyboll/beachvolleyboll och handboll har nämnts av 2 personer vardera

Motocross, längdskidor, balett, basket, tennis, amerikansk fotboll, alpint, badminton och gymnastik har nämnts av en person vardera.

Övriga aktiviteter

Teater har nämnts av 4 personer. Dans för killar, programmering, göra film, paintball och fler evenemang att kunna gå på har nämnts av en person vardera.

Anläggningar som önskas

Konstgräsplan 7

Simhall 5

Fler restauranger/caféer 4

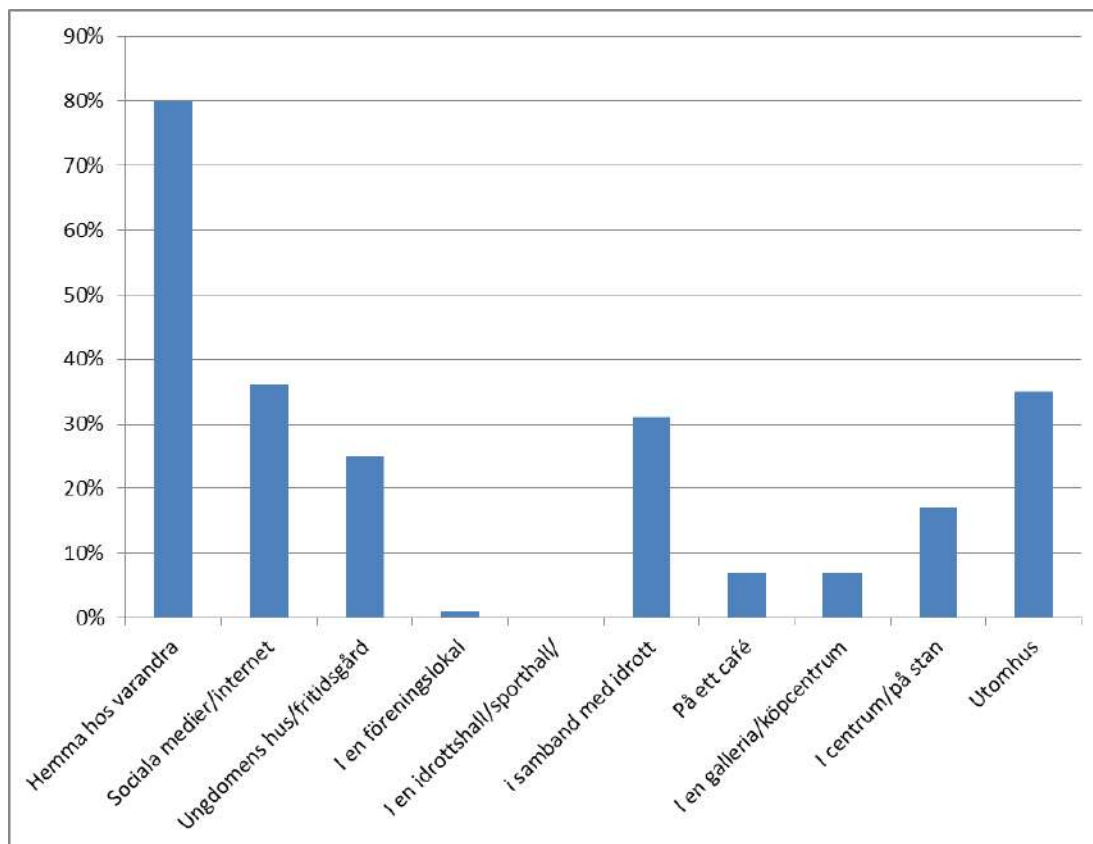
Köpcentrum/ fler affärer 3

En bollhall till 2

Lokaler att vara i (andra än ungdomsgården) 2

En fin park att vara i, gokartbana, musikstudio, ishall, bilbana, skatepark och utomhusgym 1 har nämnts en gång vardera.

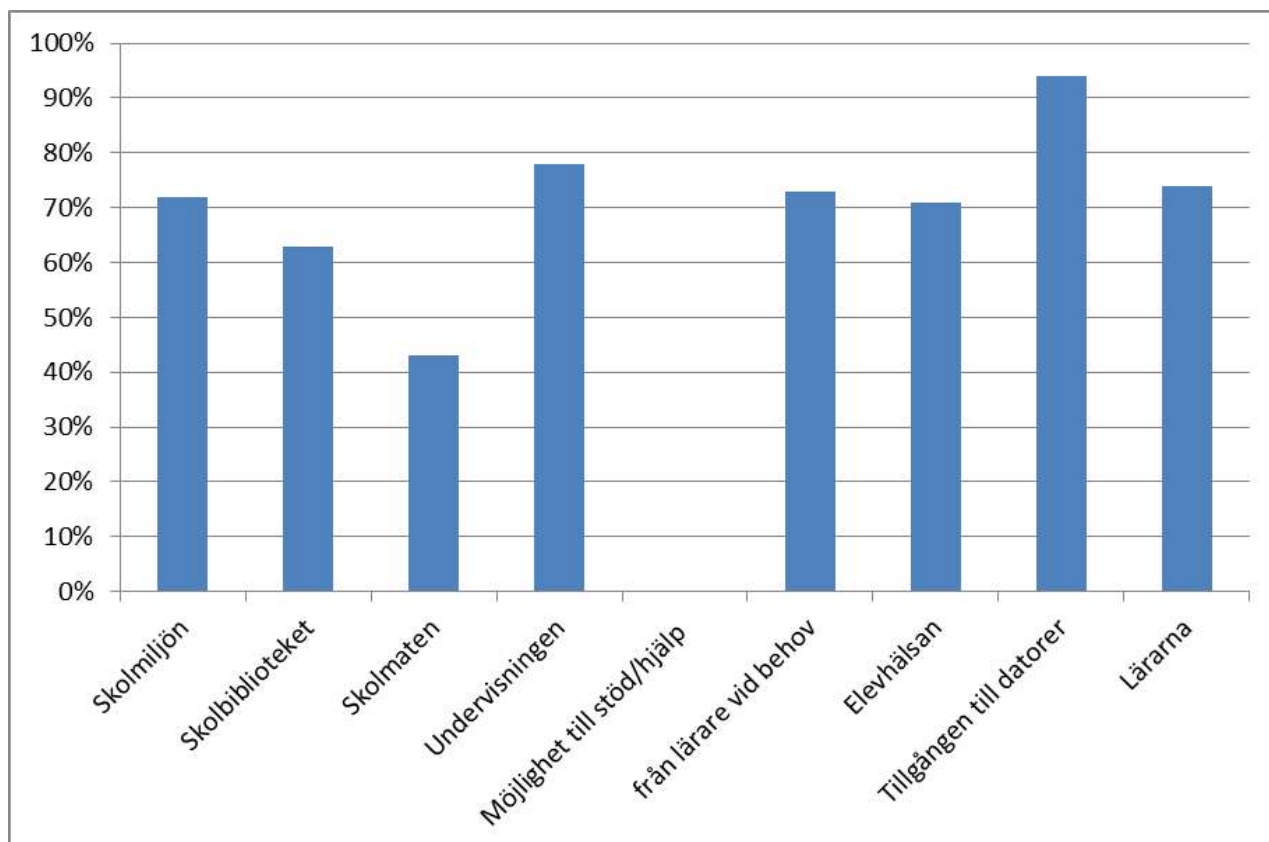
Var träffas ungdomar?

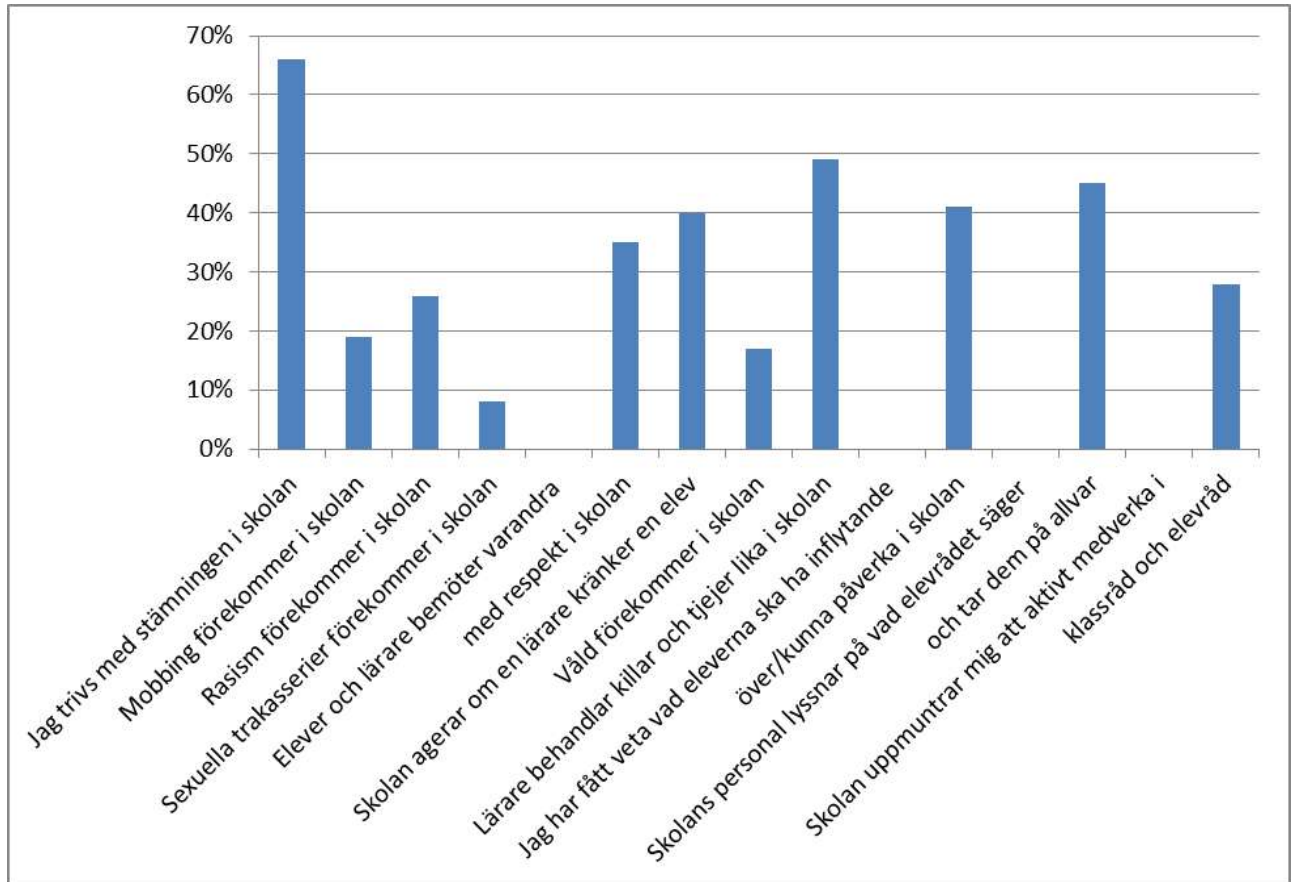
I frågan ovan har ungdomarna kunnat ange tre alternativ, så om resultatet är lågt på något alternativ behöver det inte betyda att de inte träffas där utan bara att de kanske träffas oftare på andra platser.

SKOLA

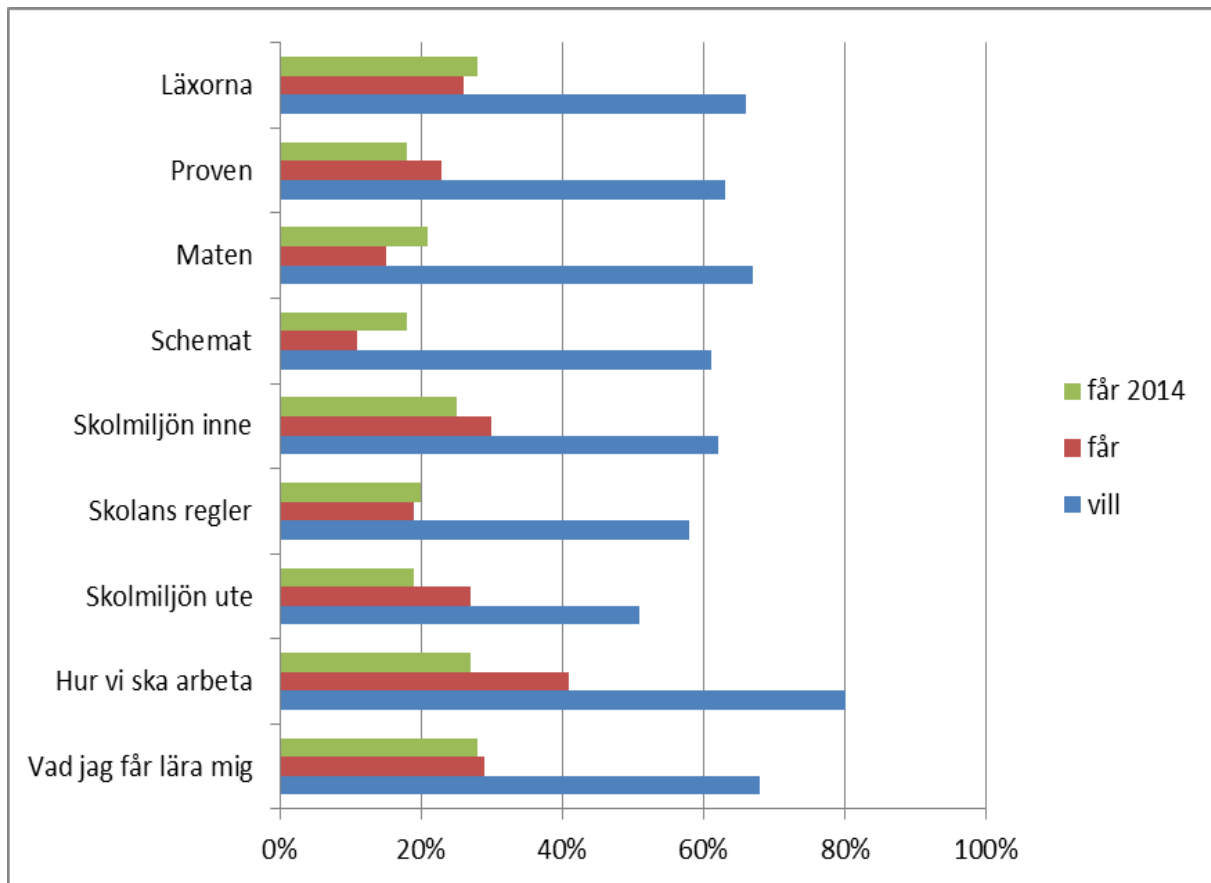
Ungdomarna har fått ta ställning till vad de tycker om olika saker i skolan. Andelen som tycker att respektive alternativ är ”mycket bra” sammanslaget med ”ganska bra” redovisas i diagrammet nedan. (Notera att alternativet ”möjligheten till stöd och hjälp från lärare vid behov” är uppdelad på två rader).

Ungdomarna har fått ta ställning till olika påståenden om skolan. Nedan redovisas andelen som tycker att respektive påstående ”stämmer helt” eller ”stämmer till stor del”.

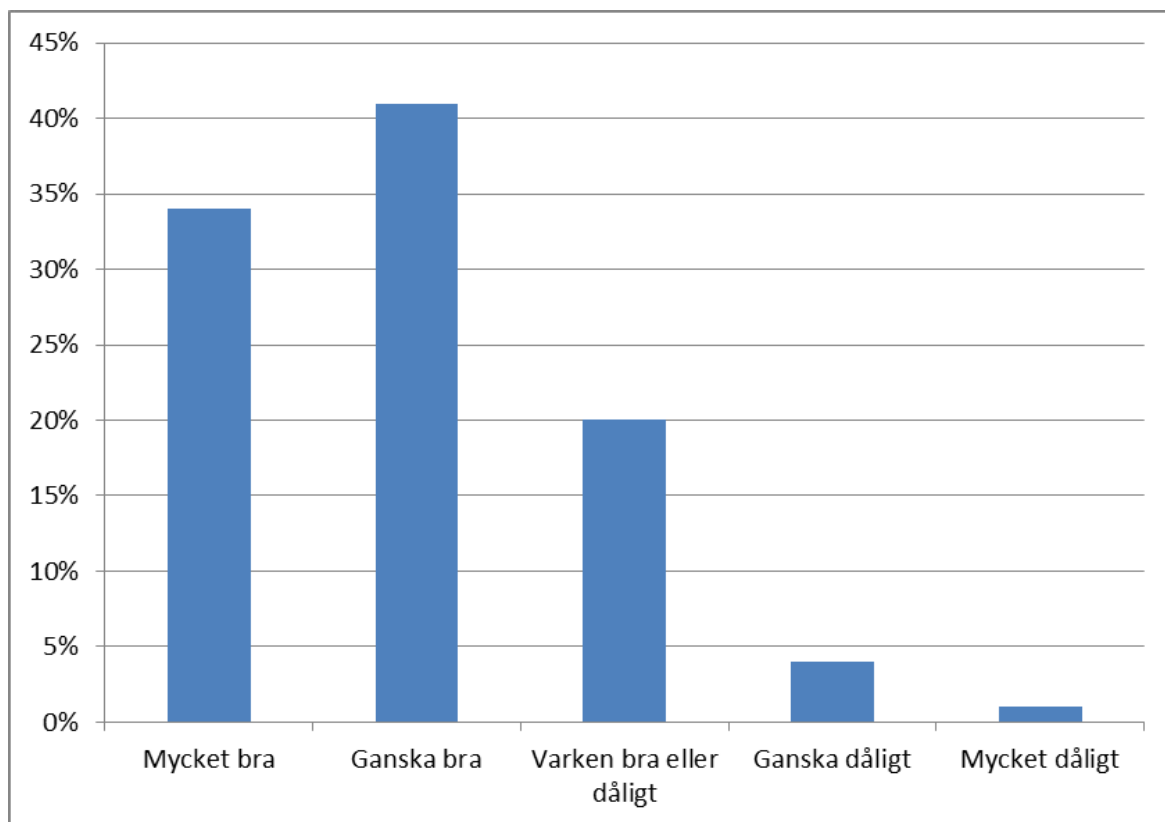

Följande diagram handlar om i vilken utsträckning ungdomarna vill respektive får vara med och bestämma om olika saker i skolan. Eleverna vill i mycket högre utsträckning vara med och bestämma än de upplever att de får. Detta är inte unikt för vår kommun, utan man ser liknande mönster i hela landet. För att få en liten jämförelse med tidigare mätningar har även andelen som upplevde att de fick vara med och bestämma tagits med i diagrammet. Skillnaderna är så små att de inte kan anses som signifikanta utom möjligen när det gäller ”hur vi ska arbeta”.

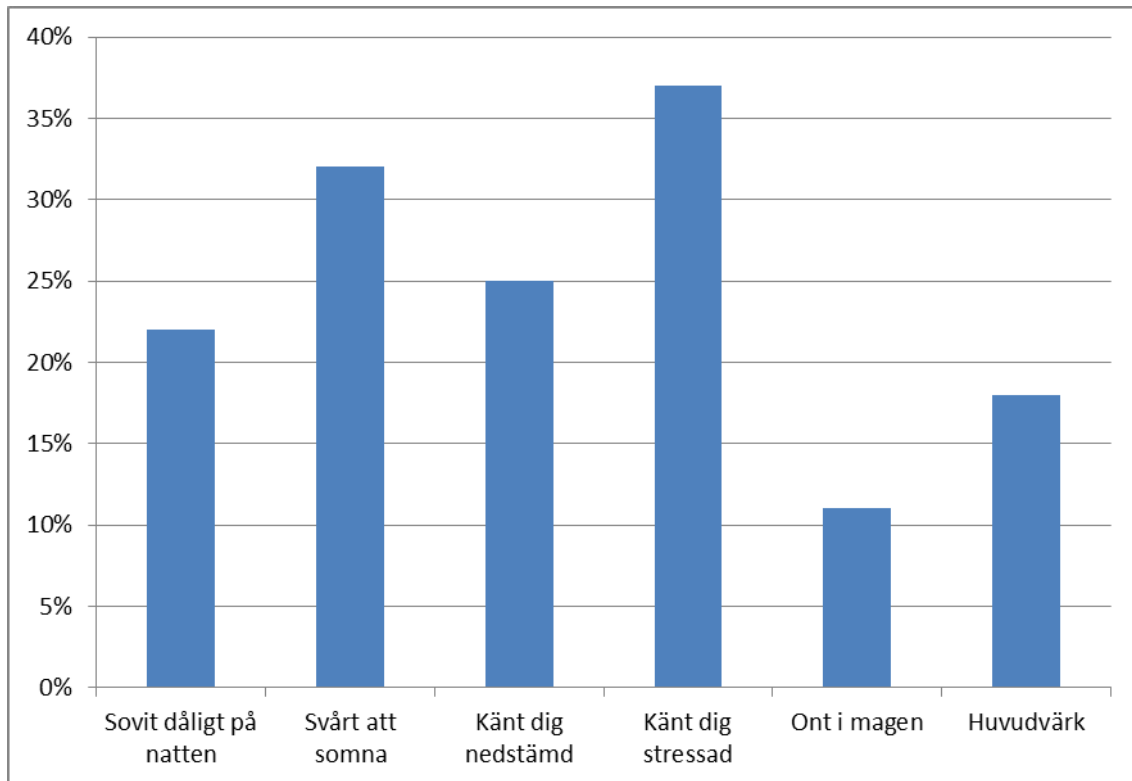
HÄLSA

Hälsoområdet i LUPP-enkäten inleds med en fråga om det allmänna hälsoläget under de senaste 6 månaderna:

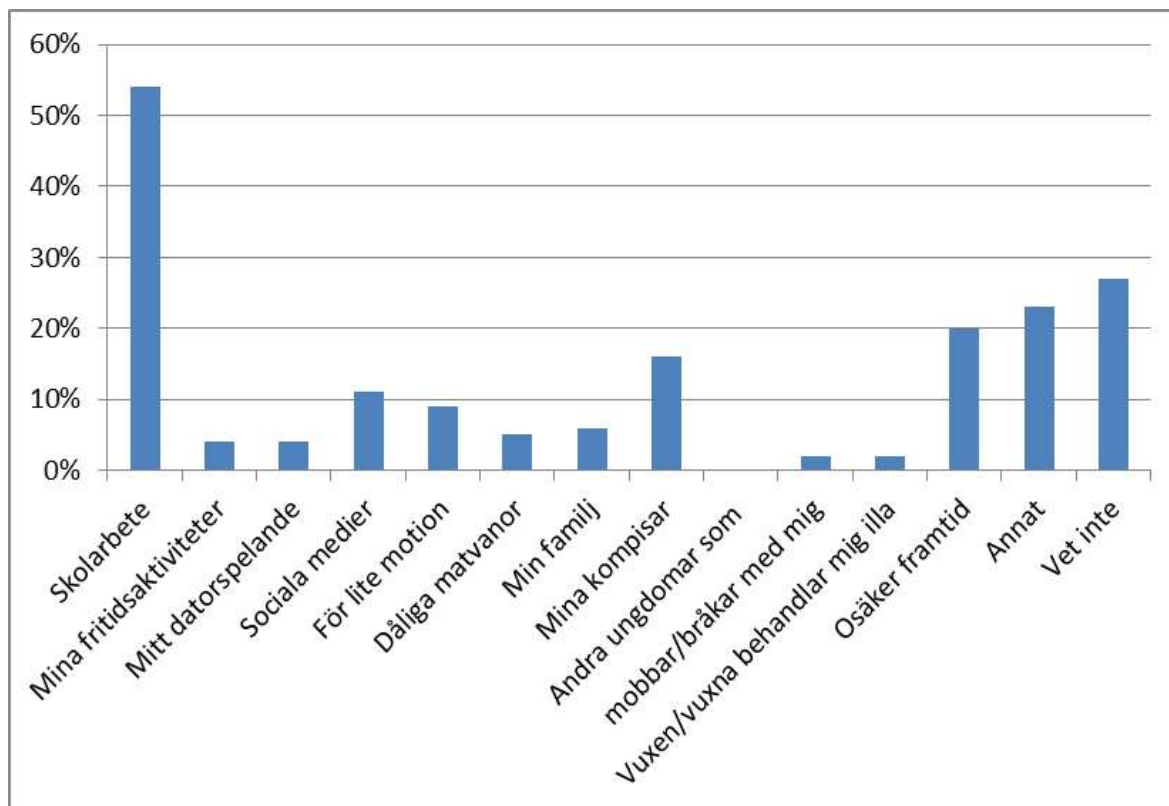
Besvär kopplade till psykisk ohälsa

Frågan följs av en fråga om olika besvär som kan kopplas ihop med psykisk ohälsa. I diagrammet nedan visas andelen elever som har angivit att de har de olika besvären varje vecka eller så gott som varje dag.

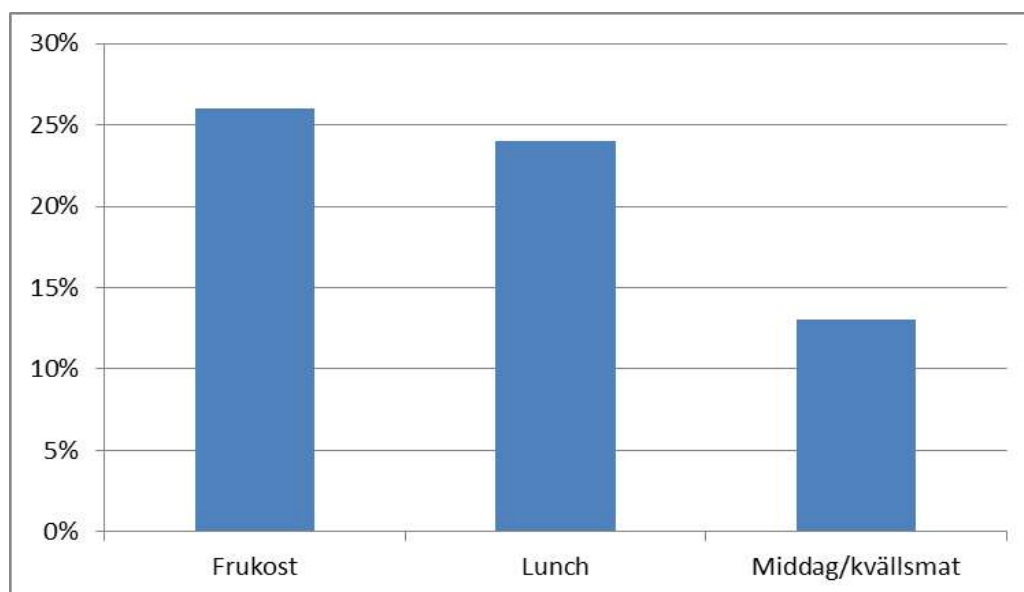
Här finns könsskillnader. När det gäller stress har tjejer dessa besvär i nästan dubbelt så hög utsträckning. När det gäller sömnsvårigheter är skillnaderna mycket små. För övrigt så är tjejerna lite överrepresenterade.

Till dem som har angivit att de har ovanstående besvär en gång i veckan eller mer har en följdfråga ställts om vad de tror att besvären hänger samman med. Anledningarna visas i diagrammet nedan. Man har kunnat ange högst tre alternativ.

Matvanor

Nedan visas en sammanställning av andelen elever som hoppar över olika måltider flera gånger i veckan/varje dag. Det erbjuds frukost både i matsalen innan skolstart och i högstadiets café. Det är oklart om ungdomarna bara menar att de inte har ätit frukost hemma, eller om siffran är så hög skolfrukostmöjligheten inräknad.

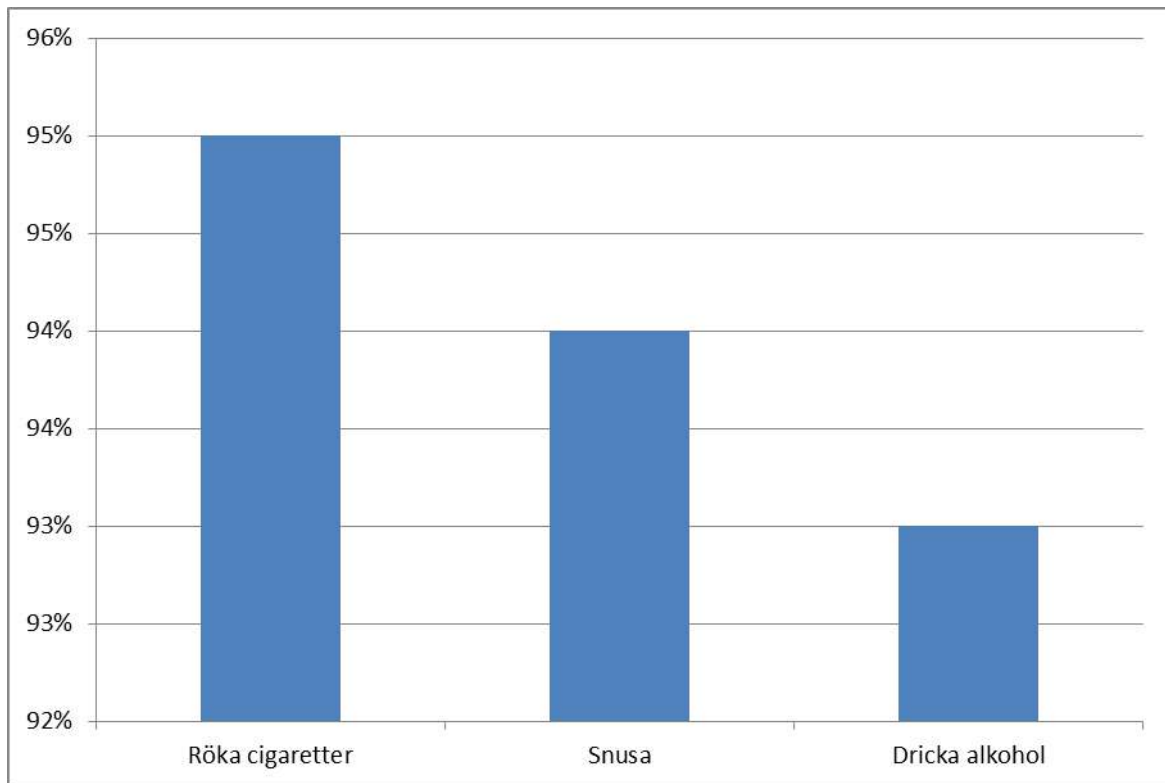

Fysisk aktivitet

87% av ungdomarna tränar så att de blir svettiga eller andfådda minst en gång i veckan. 60% gör det flera gånger i veckan.

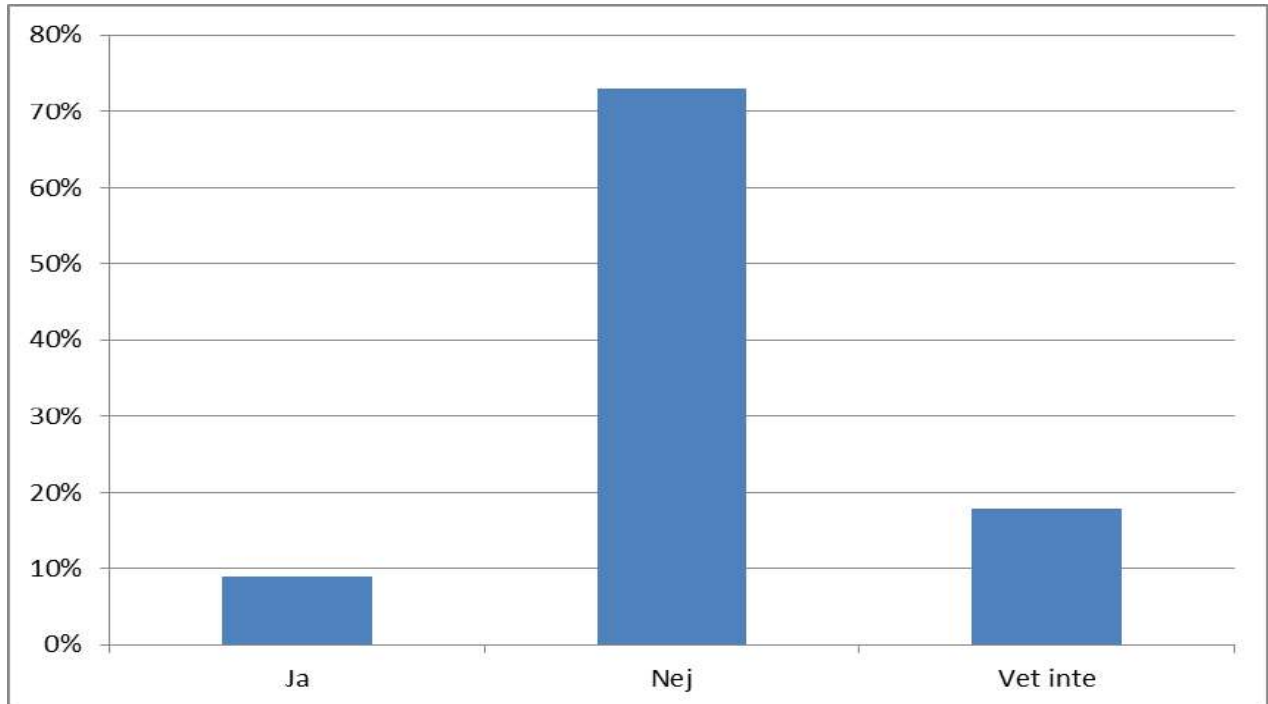
Alkohol, rökning, snusning, anabola steroider

Nedan visas andelen som svarat med alternativet ”aldrig” sammanslaget med ”sällan” brukar röka, snusa eller dricka alkohol (observera den vertikala axeln går från 92-96%).

Knappt 4% har någon gång använt anabola steroider eller andra motsvarande prestationshöjande medel.

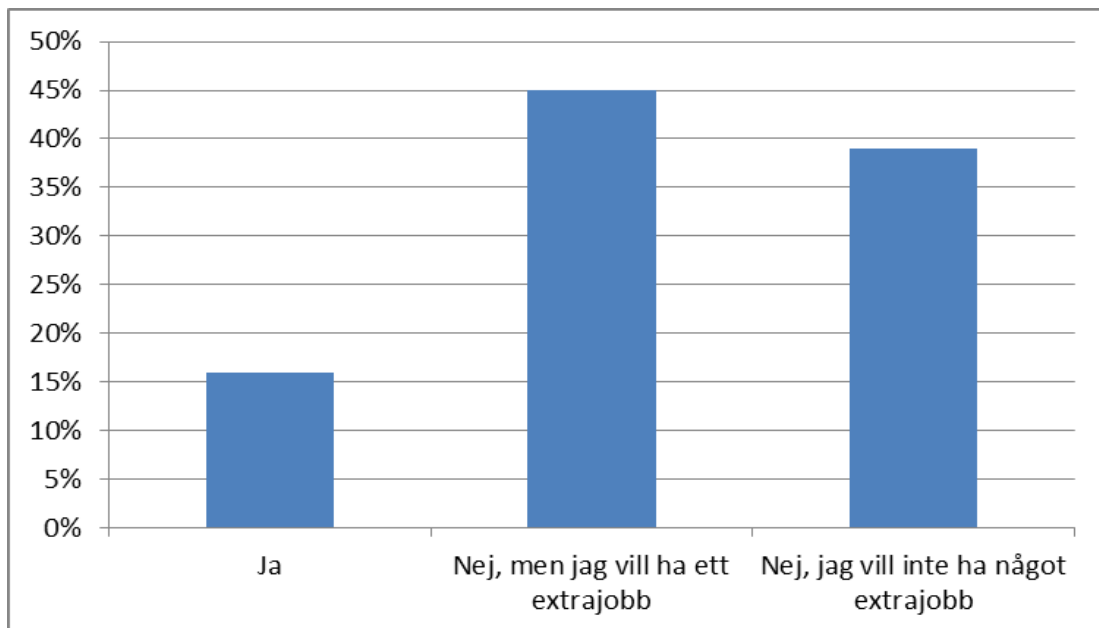
75% av dem som någonsin använder alkohol får tag på den via kompisar, kompisars syskon, flickvän/pojkvän/partner. Forskning har tydligt visat att föräldrars inställning till deras barns alkoholanvändande har stor betydelse för om de kommer att använda det. 72% av ungdomarna uppger att de inte får lov från sina föräldrar att dricka alkohol. Det finns inga signifikanta skillnader jämfört med föregående mätning (2014).

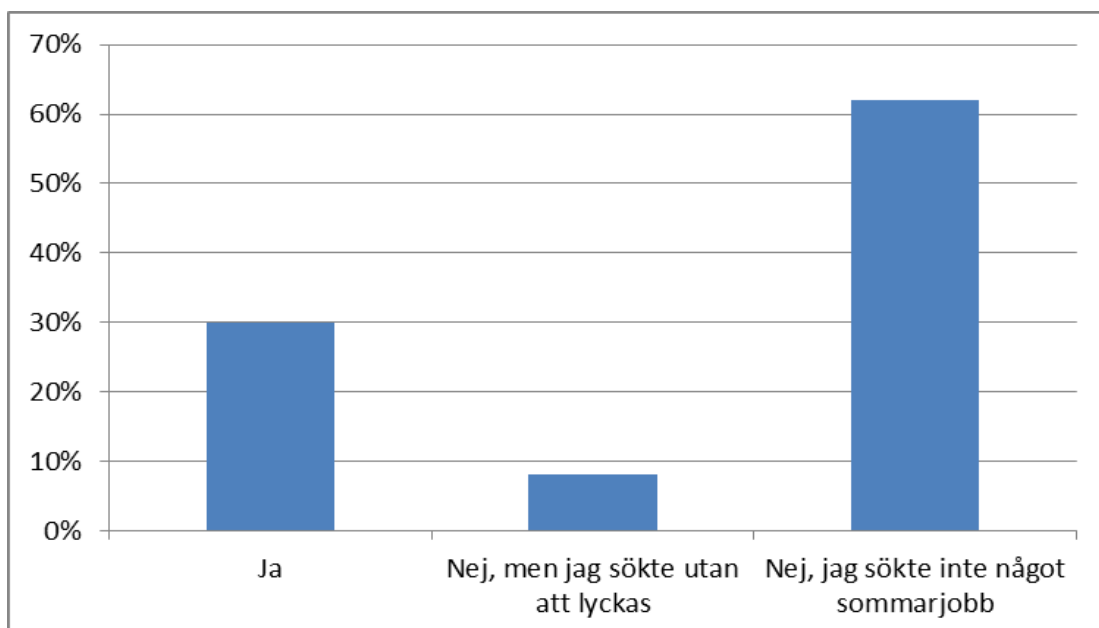
98% av ungdomarna har aldrig använt narkotika. De typer av narkotika som har använts är sömnmedel/lugnande läkemedel, hasch och amfetamin. 26% av ungdomarna uppger att de vet var de kan få tag i narkotika om de skulle vilja.

ARBETE

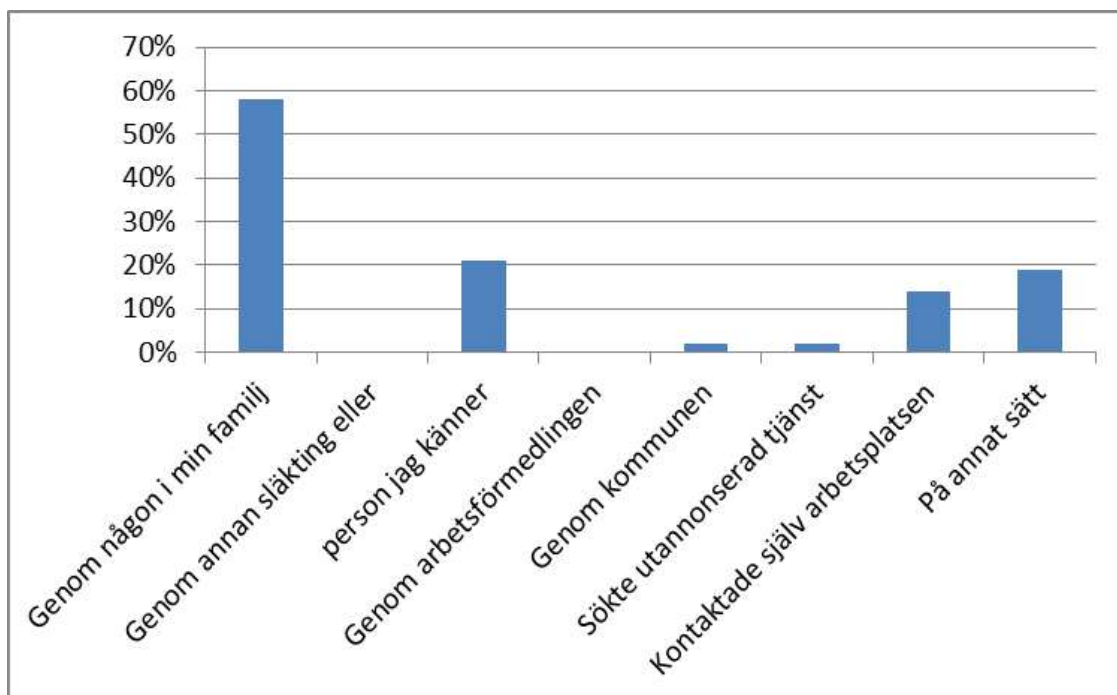
En liten andel har svarat ja på frågan om de har något extrajobb, men många fler skulle vilja ha ett.

Nedan syns hur många som hade ett sommarjobb sommaren 2018. Det var viss skillnad mellan årskurserna, där man i högre utsträckning hade haft sommarjobb i åk 9. Här kan förtydligas att sommarjobb inte innefattar feriepraktik (vilket eleverna i åk 9 ej hade möjlighet att få eftersom de sommaren 2018 gick i åk 8).

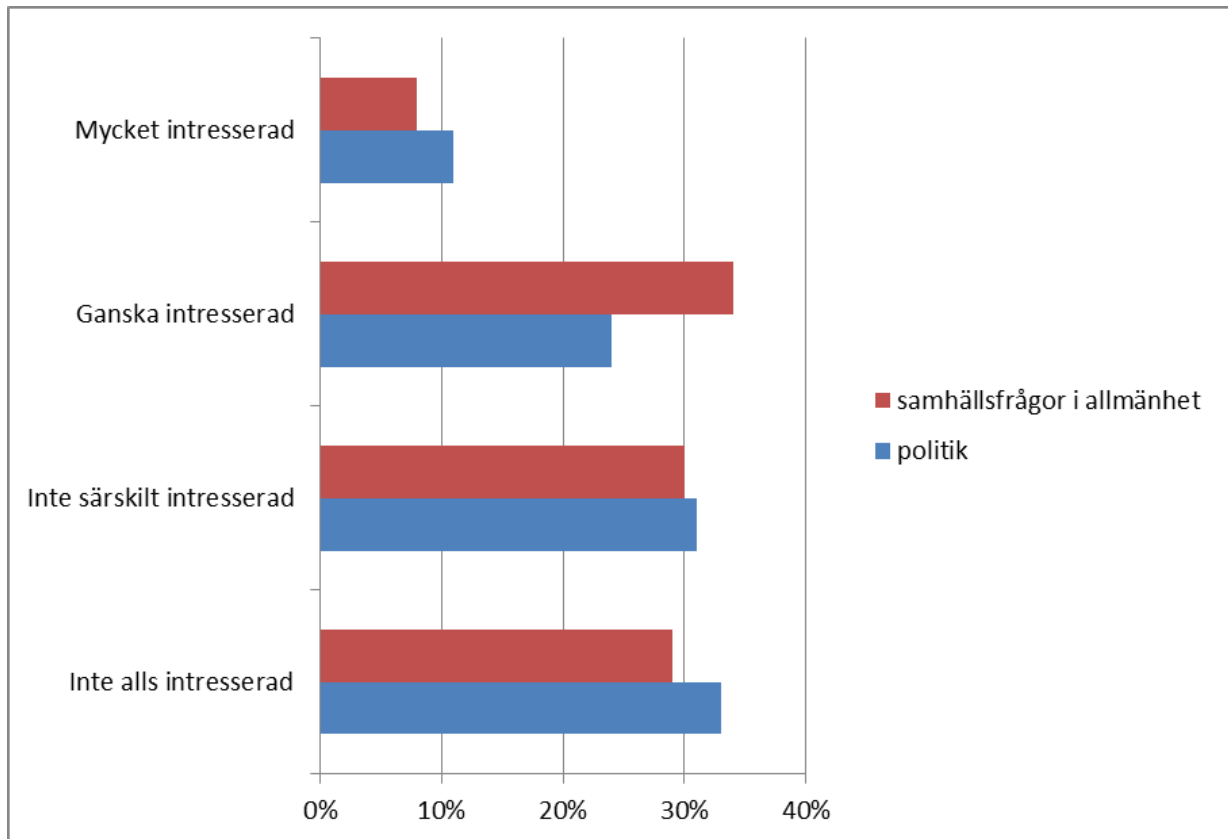

De som hade sommarjobb 2018 har fått det på följande sätt:

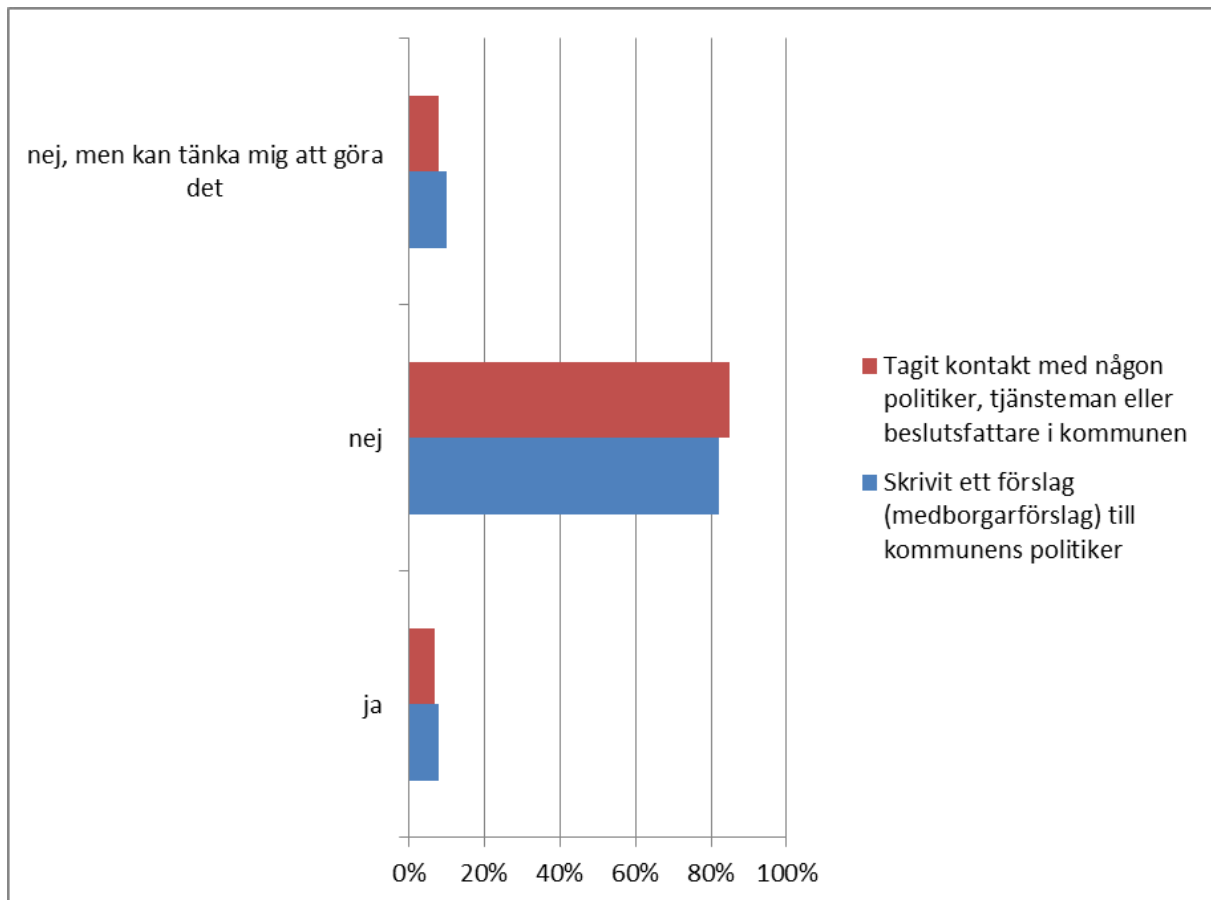
POLITIK OCH SAMHÄLLE

I diagrammet nedan visas ungdomars intresse för politik respektive samhällsfrågor i allmänhet. Slår man samman de som är ”mycket intresserade” och ”ganska intresserade” av samhällsfrågor i allmänhet så är siffran 42%. Sammanlagt 35% är ”mycket intresserade”/”ganska intresserade” av politik.

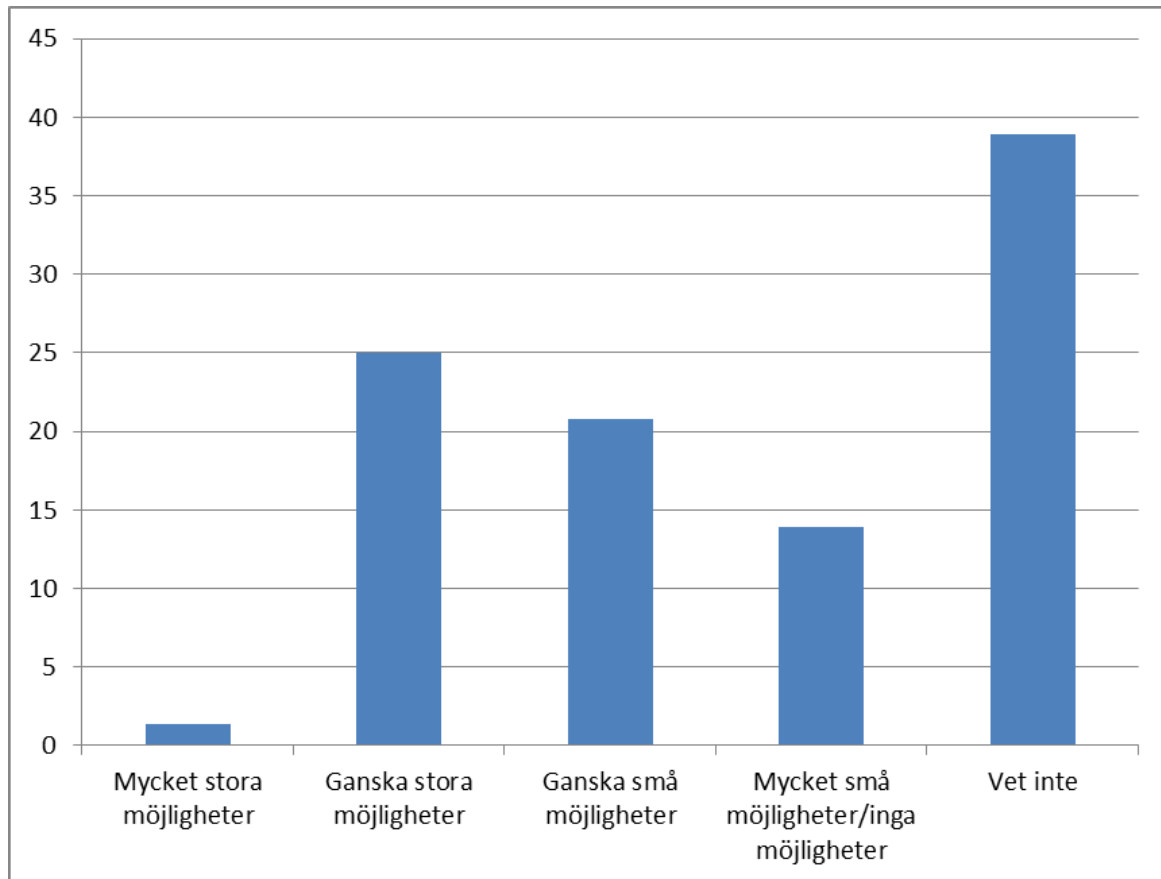
Även om en så pass stor andel har intresse för politik och samhällsfrågor så är det få som har tagit kontakt med någon politiker, tjänsteman eller annan beslutsfattare i kommunen. Ett fåtal har skrivit ett förslag till kommunens politiker.

Nedan visas i vilken utsträckning ungdomarna tar kontakt med beslutsfattare och skriver förslag till politiker.

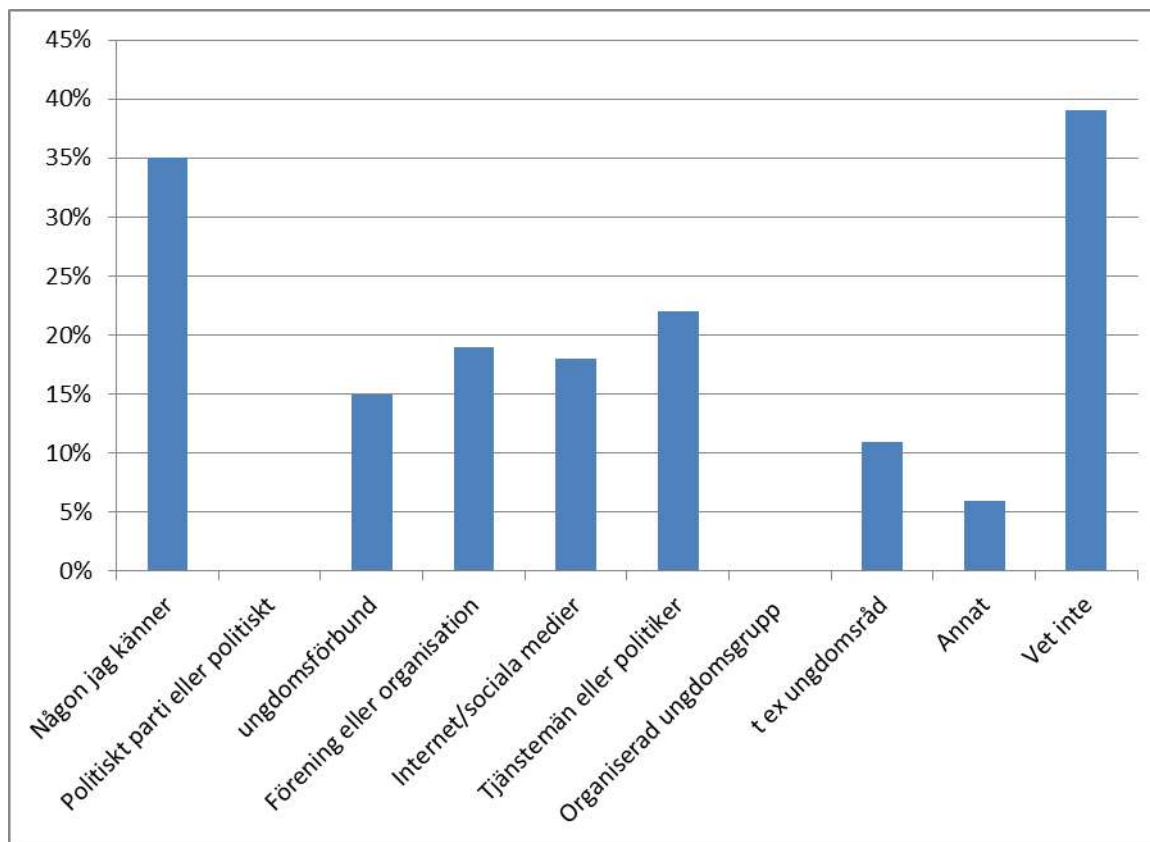

56% av ungdomarna vill vara med och påverka i frågor som rör deras kommun och 39% skulle kunna tänka sig att vara med i ett ungdomsråd om det fanns något. Det finns alltså en ganska stor potential för att utveckla ungdomsinflytandet i Dals-Eds kommun.

Det är som kan utläsas av diagrammet nedan många som inte vet vilka möjligheter de har att föra fram sina åsikter till dem som bestämmer i kommunen. Bara 26% tycker att de har ganska/mycket stora möjligheter till det och väldigt många vet inte hur stora möjligheter de har.

De som vill vara med och påverka i frågor som rör kommunen har tillfrågats vart/till vem de vänder sig om de vill påverka. Resultatet syns i diagrammet nedan. Hela 39% uppger att de inte vet vart de ska vända sig om de vill vara med och påverka i frågor som rör kommunen.

Vad vill ungdomar påverka?

I en öppen fråga har ungdomarna haft möjlighet att skriva vad de vill påverka. Ett sextiotal tog chansen att skriva ett svar.

17 inlägg handlade om att man ville påverka olika saker i skolan: luften i skolan, icke utbildade lärare/vikarier, vilka lärare/vilken rektor vi ska ha, dålig lukt runt matsalen, bättre mat i skolan, stoppa mobbing, möjlighet att stanna kvar på skolan efter skoldagens slut, kommunalbussar/skolbussar, skolmiljön, stoppa rasism, möbler som inte har kommit och duschar som behöver fixas.

Ytterligare 20 inlägg handlade om fritiden. Flera av dem handlade om att man vill ha en konstgräsplan

”Jag skulle vilja påverka kommunens tankar när det kommer till att skaffa en konstgräsplan. För jag som spelar fotboll tycker att man borde skaffa det, då fotbollsspelarna kommer utvecklas mer än vad man gör nu. Man skulle kunna träna ute året runt”.

Sociala, större evenemang efterlyses:

”..någon rolig aktivitet; ej sticka och läs en dag på biblioteket, utan mer: stor julfest på torget med julmusik, ALLA KOMMER”

Flera vill påverka att det ska vara fler fritidsaktiviteter/vilka aktiviteter som ska finnas. Fler saker att göra på fritiden tas upp: crossbana, cykelbanor, mountainbikebana, simhall, basketplan, kampsport, skatepark, ishockeyhall etc.

”Mer aktiviteter efter skolan. Det är inte något jag upplever som jättebehövligt, men jag vet att det finns ungdomar som väljer att sysselsätta sig med dåliga saker efter skolan. Aktiviteterna får gärna vara gratis, eller några i alla fall”

Två av inläggen om fritid handlade om att man hade kontaktat kommunen i syfte att få till en skateramp, men utan att få respons.

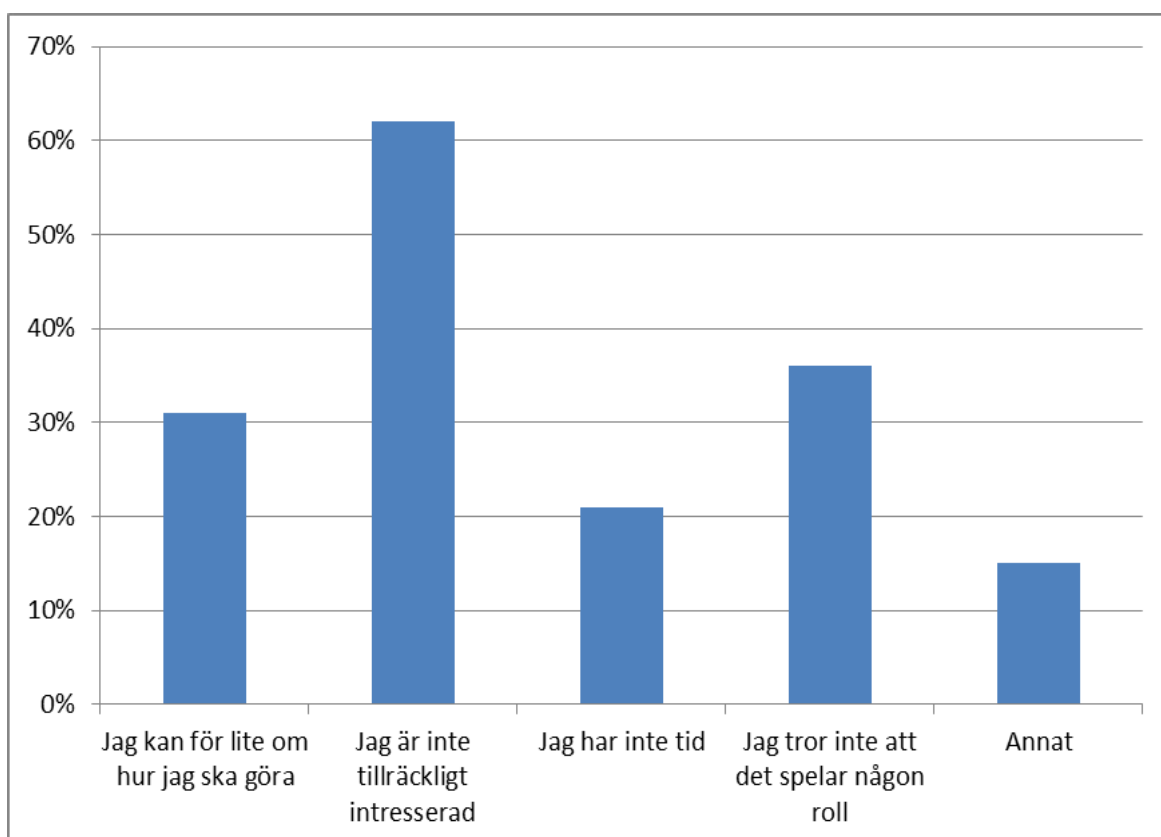
Flera inlägg handlar om att man vill påverka miljön i samhället och hur det ska se ut för att man ska trivas.

Några inlägg handlar om fler affärer och att man vill ha hit specifika affärer/restauranger: Mc Donalds, en elektronikbutik, fler klädbutiker, Biltema och Jula.

Annat man vill påverka är bensinpriset, invandringspolitiken, mer tillgångar generellt för ungdomar, äldreomsorgen, hemtjänsten, tryggheten, mer lön till vuxna, bättre pension, en specifik väg, samt att barn och vuxna inte ska ha alkohol eller rök.

Varför vill ungdomar inte vara med och påverka?

De som inte vill vara med och påverka har tillfrågats varför. I diagrammet nedan visas anledningarna till detta:

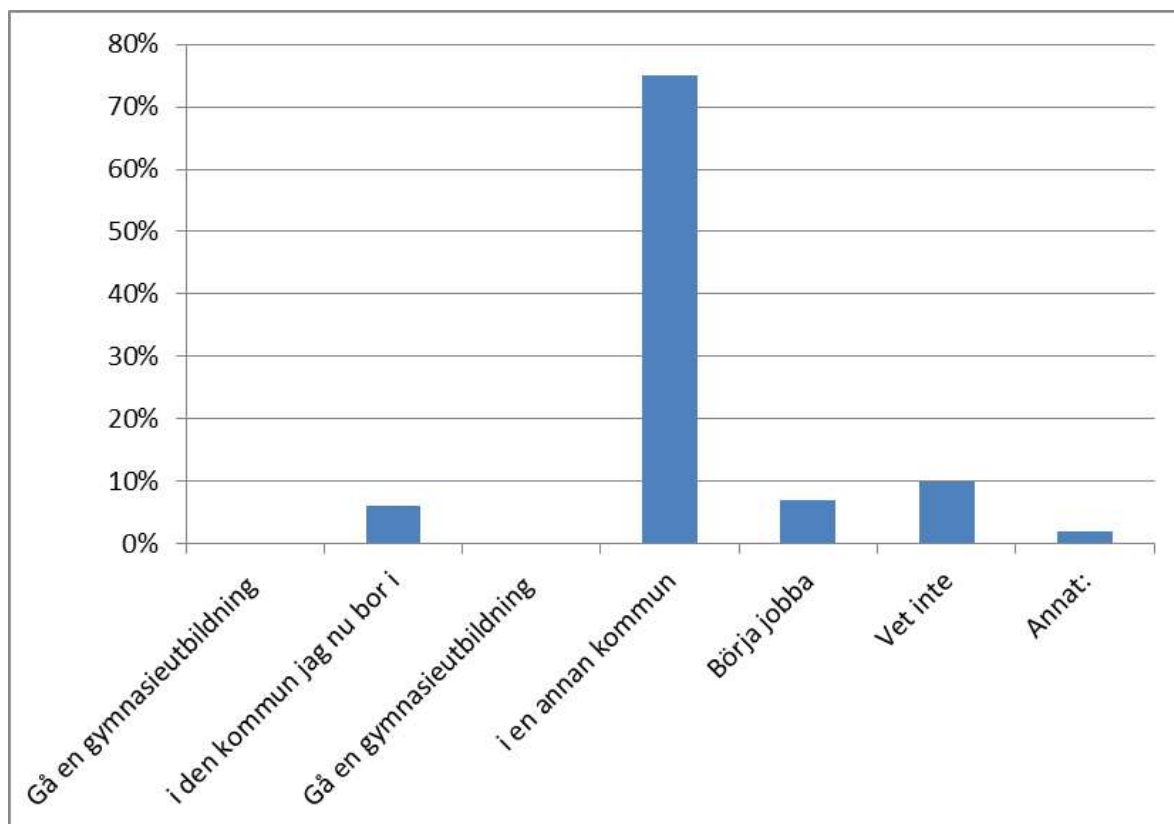

FRAMTID

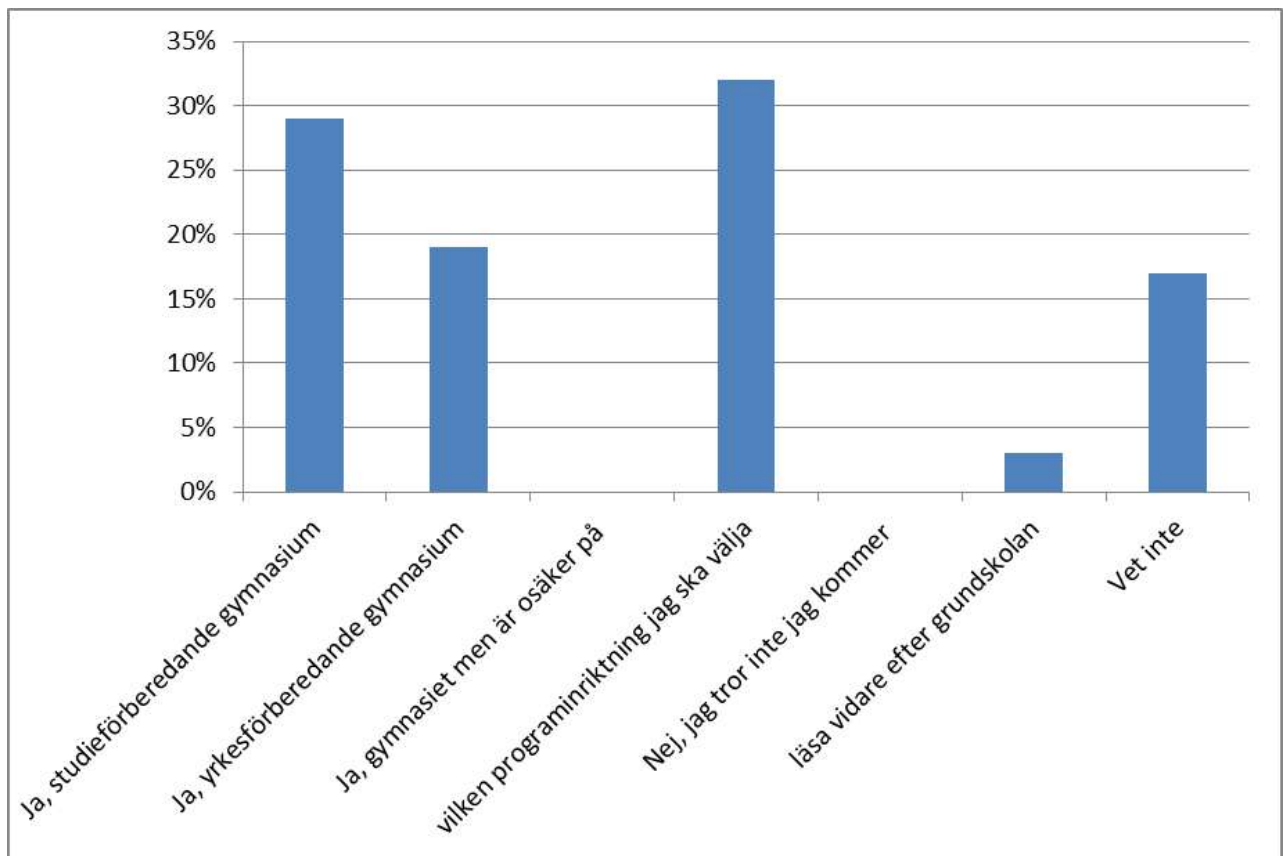
92% av ungdomarna ser mycket positivt/ganska positivt på sin framtid.

Vad vill ungdomar göra efter grundskolan?

Direkt efter grundskolan vill de flesta börja gymnasium på en annan ort. Våldigt få vill börja gymnasium i den egna kommunen:

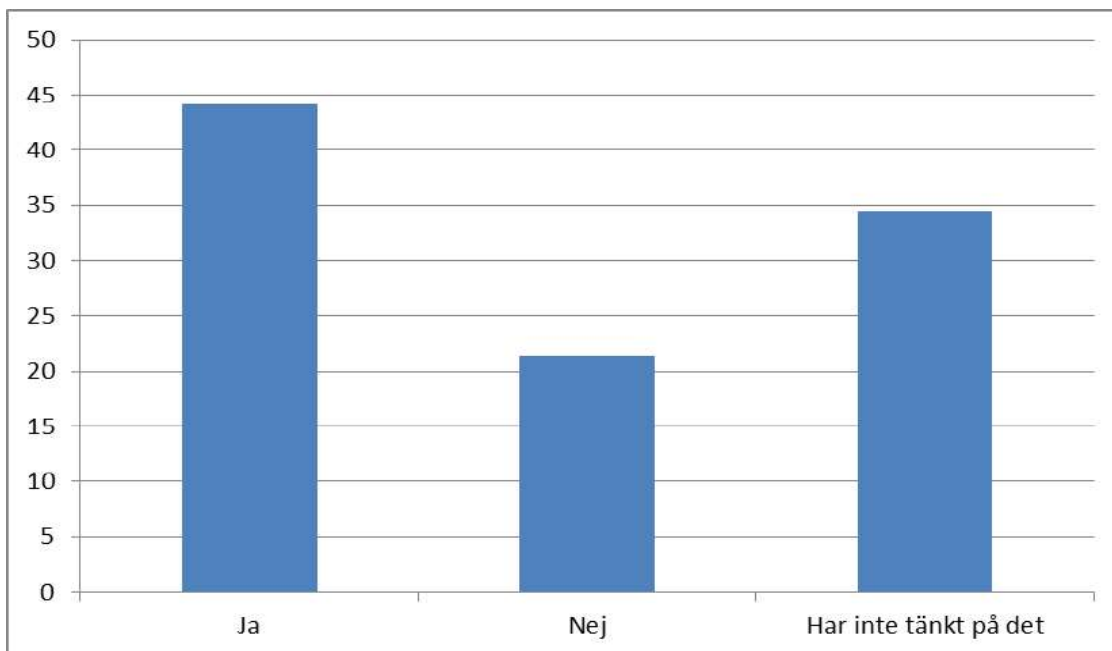
Sammanlagt 80% tror att de kommer läsa vidare efter grundskolan (direkt eller senare).
Nedan visas även vilken inriktning ungdomarna har tänkt sig på sina studier.

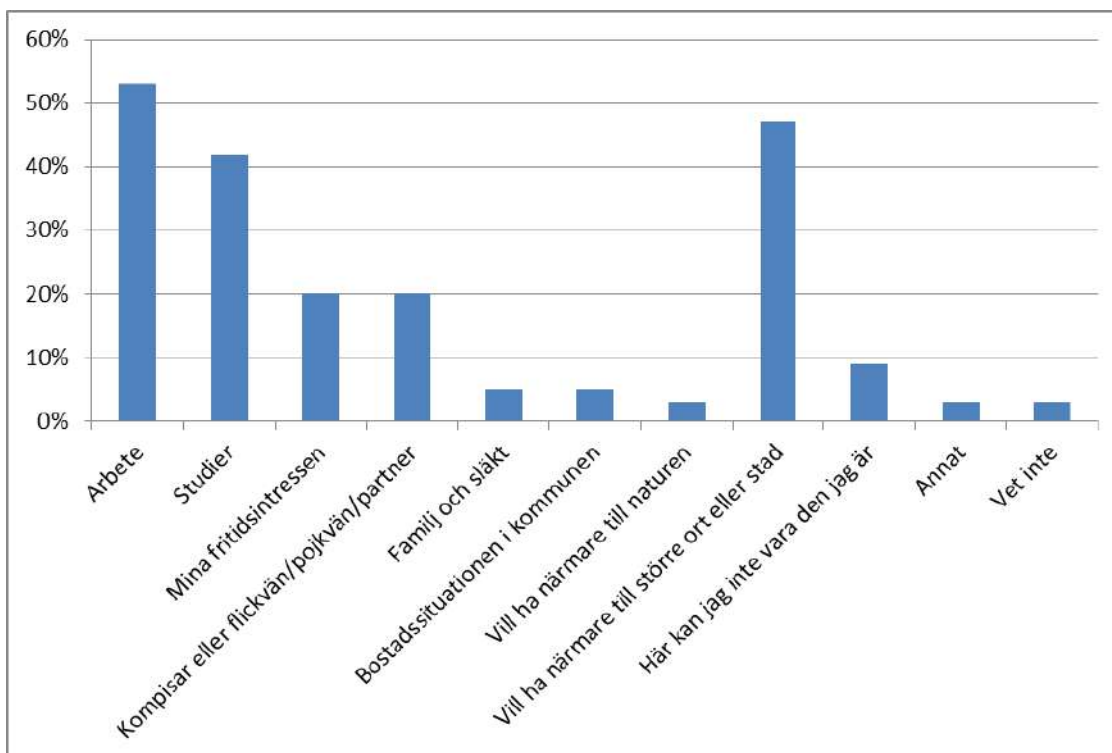
En liten skillnad finns mellan killar och tjejer när det gäller om man tänker studera vidare efter grundskolan. Ingen tjej har svarat att de inte tänker studera vidare, men några killar har det. Killar kunde i större utsträckning än tjejer tänka sig yrkesförberedande program och tjejer ville studera vidare, men var osäkra på vad de skulle välja. De flesta av de unga som svarade att de inte går i åk 7.

Flytta eller stanna kvar?

På frågan om de tror att de kommer att flytta ifrån kommunen där de bor är det 44% som redan nu tror att de kommer att göra det:

De som uppger att de tror att de kommer att flytta från kommunen anger olika orsaker till det. De vanligaste är arbete, studier och att man vill ha närmare till större ort/stad.

Varför stanna/återvända?

När ungdomarna tänker på hur det är att bo i sin kommun, tycker de att det bästa med att bo i sin kommun är familj och släkt samt flickvän/pojkvän/partner högst prioriterat. Därefter kommer att det är en bra miljö att växa upp i och närheten till naturen.

